

0611 text

84002

I Rare

L. Heigrius
J. Haman's Riz

Biblioteka Jagiellońska

1001904074

KALENDARZYK
Polityczny

WOLNEJ I NIEPODLEGŁEJ RZECZYPOSPOLITEJ

KRAKOWSKIEJ,

POD OPIEKĄ TRZECH NAYJAŚNIEJSZYCH

I NAYPOTĘŻNIEJSZYCH

MONARCHOW

ZOSTAJĄCEJ,

NA ROK

1834.

W KRAKOWIE

W Drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

OKRESY RÓCZNE.

Nowy Kalendarz,

Złota liczba	11.
Epakt	XX.
Wrót Słońca	25.
Litera Niedzielną	E.
Rzymski Poczet	7.

OBRZĘDU RZYMSKIEGO.

Niedziela Starozapustna dnia 26 Stycznia,	
Popielec	12 Lutego.
Wielkanoc	30 Marca.
Wniebowstąpienie Pańskie	8 Maja.
Zielone Świątki	18 Maja.
Niedziela SSS. Trójcy	23 Maja.
Boże Ciało	29 Maja.
Niedziela 1 Adwentu	30 Listop.

SUCHE DNI:

1. Lutego 19. 21. 22.
2. Maja 21. 23. 24.
3. Wrześ: 17. 19. 20.
4. Grudn: 17. 19. 20.

Mięsopustu, rachując od nowego roku do popielca, będzie tygodni 6.

OBCHÓD UROCZYSTOŚCI GALOWYCH

- Dnia 12 Lutego urodziny N. Cesarza Austrii.
• 4 Paźdz: imieniny   •   •
• 3 Sierp: urodziny N. Króla Pruskiego.
• 8 Marca imieniny.   •   •
• 7 Listop: urodziny N. Cesarza Rossyi.
• 18 Grudn: imieniny   •   •
• 11 Wrześ: rocznica Konstytucyi.
-

WYKAZ PANSTW EUROPEJSKICH

DO KTORYCH ZA POŚREDNICTWEM REZYDENTOW
TRZECH NAYJAŚNIEJSZYCH KRAJU TEGO PROTEKTO-
ROW, UDAWAĆ SIĘ MOŻNA.

Za pośrednictwem Rezydenta Ces: Rossyjskiego.

Do Francyi, Anglii, Hiszpanii, Portuga-
lii, Niderlandow i Szwajcaryi.

Za pośrednictwem Rezydenta Austriackiego.

Do Turcyi i całych Włoszech.

Za pośrednictwem Rezydenta Pruskiego.

Do wszystkich Dworow Niemieckich, tu-
dzież Szwecyi i Danii.

SPIS PRZYCHODU I ODCHODU POCZT.

Pocztą Królestwa Polskiego przychodzi:
Wozowa we Wtorek o godz: 4 po południu.
Konna w Niedzielę   detto   detto
detto w Piątek   detto   detto

O d c h o d z i:

Wozowa w Niedzielę o godzinie 9 z rana.
Konna we Wtorek o godzinie 12 w południe.
detto we Czwartek   9 z rana.

Pakiety i listy na godzinę przed odejściem
przyjmowane będą.

Pocztą Cesarско-Austryacką przychodzi:
We Wtorek o godzinie 1—2 po południu.
• Czwartek   5—4
• Piątek   10 przed południem.
• Sobotę   11—12 w południe.

O d c h o d z i:

W Poniedziałek, Wtorek, Czwartek, Piątek i Sobotę o godzinie 4 po południu.

Pakiety i pieniądze dniem jednym przed
odejściem przyjmowane będą.

Pocztą Królewsko-Pruska przychodzi:

Wozowa w Poniedz: i Piątek o g. 3—4 z rana.
Konna we Srodę i Sobotę o g. 11—12 w wiecz:

O d c h o d z i:

Wozowa we Wtorek i Sobotę o g. 7 w wiecz:
Konna w Poniedziałek i Piątek o g. 3 z rana.

Wszelkie listy i pakiety przyjmują się do
g. 6 w wieczor.

- 1 S. Nowy rok.
- 2 C. Martyniana B.
- 3 P. Daniela M. Genowefy.
- 4 S. Tyta Biskupa.
- 5 N. 2 po Boż: Nar: Telesf:
- 6 P. Trzech Króli.
- 7 W. Lucyana M.
- 8 S. Seweryna M.
- 9 C. Marcyanny Panny.
- 10 P. Wilhelma Biskupa.
- 11 S. Higiniusza Biskupa.
- 12 N. 1 po 3 Kr: Honoraty P.
- 13 P. Godfryda Wyznawcy.
- 14 W. Felixa Kapłana.
- 15 S. Pawła 1 Pustelnika.
- 16 C. Marcella Papieża.
- 17 P. Antoniego Opata.
- 18 S. Kat: S. Piotra w Rz:
- 19 N. 2 po 3 Kr: Imie: Jezus.
- 20 P. Fabiana i Sebast: M.
- 21 W. Agnieszki P. i M.
- 22 S. Wincentego i Anast:
- 23 C. Zaślubienie N. M. P.
- 24 P. Tymoteusza B. i M.
- 25 S. Nawrocenie S. Pawła.
- 26 N. Starozap: Pauli W.
- 27 P. Jana Chryzostoma.
- 28 W. Walerego Biskupa.
- 29 S. Franciszka Salezego.
- 30 C. Martyny Panny.
- 31 P. Ludwiki Wdowy.

STYCZEN.

LUNACYE.

Kwadra osta-
tnia Stycznia
d. 2 o g. 5
m. 32 s. 18
z południa.

Nów Lutego d.
10 Stycznia g.
0 m. 29 s. 24
z północy.

Kwadra pier-
wsza Lutego
d. 18 Styczn:
g. 4 m. 2 s.
18 rano.

Pełnia Lutego
d. 25 Styczn:
g. 11 m. 31 s.
25 przed po-
łudniem.

- 1 S. Ignacego Biskupa.
- 2 N. Mięś: Ocz: N. M. P.
- 3 P. Błażeja Biskupa.
- 4 W. Weroniki Panny.
- 5 S. Agaty P. i M.
- 6 C. Doroty Panny.
- 7 P. Romualda Opata.
- 8 S. Jana de Mattha.
- 9 N. Zapustna. Apolonii P.
10. P. Scholastyki Panny.
- 11 W. Hipolita i Eufrozyny.
- 12 S. *Popielec*. Modesta M.
- 13 C. Juliana Męczennika,
- 14 P. Walentego K. i M.
- 15 S. Faustyna i Jowity M.
- 16 N. Wstęp. Julianny P.
- 17 P. Sabina Biskupa.
- 18 W. Konstancyi Panny.
- 19 S. *Suched*: Konrada W.
- 20 C. Leona Papieża.
- 21 P. *Suched*: Eleonory P.
- 22 S. *Suched*: Kat: S. P. w A.
- 23 N. Sucha. Florentego W.
- 24 P. Macieja Apostoła.
- 25 W. Wiktoryn: i Wiktor:
- 26 S. Alexandra Biskupa.
- 27 C. Anastazyi Panny,
- 28 P. Romana Opata.

LUTY.

LUNACYE.

Kwadra osta-
tnia Lutego d.
1 t. m. g. 2
m. 34 s. 17
z północy.

Nów Marca d.
8 Lutego g. 6
m. 20 s. 22
wieczór.

Kwadra pier-
wsza Marca d.
16 Lutego g.
11 m. 0 s. 22
w nocy.

Pełnia Marca
d. 23 Lutego
g. 10 m. 19
s. 13 w nocy.

- 1 S. Albina Biskupa.
- 2 N. Głucha. Heleny W.
- 3 P. Kunegundy Cesarz:
- 4 W. Kazimierza Król: Pol:
- 5 S. Fryderyka Opata.
- 6 C. Kolety Panny.
- 7 P. Tomasza z Akwinu.
- 8 S. Jana Bożego.
- 9 N. Srodop: Franciszki R.
- 10 P. 40 Męczenników.
- 11 W. Konstantego W.
- 12 S. Grzegorza Papieża.
- 13 C. Krystyny Panny.
- 14 P. Matildy Królowej.
- 15 S. Izabelli Panny.
- 16 N. Biała. Cyryaka Dyak:
- 17 P. Gertrudy Panny.
- 18 W. Gabryela Archaniola.
- 19 S. Józefa Obl: N. M. P.
- 20 C. Eufemii i Teodozyi M.
- 21 P. 7 boleści M. P.
- 22 S. Oktawiana M.
- 23 N. Kw. Katarzyny Szw.
- 24 P. Wiktoryna M.
- 25 W. SS. 262 Męczennik:
- 26 S. Teodora Biskupa.
- 27 C. Wiecz: Pań: Jana.
- 28 P. Wielki. Syxta Pap:
- 29 S. Wielka. Eustazego.
- 30 N. Wielka. Zmartwychw:
- 31 P. Wielki. Kornelii P.

MARZEC.

LUNACYE.

Kwadra osta
tnia Marca d.
2 t. m. g. 1
m. 34 s. 13 z
południa.

Nów Kwietnia
d. 10 Marca g.
0 m. 36 s. 18
z południa.

Kwadra pier-
wsza Kwietnia
d. 18 Marca g.
2 m. 22 s. 17
z południa.

Pełnia Kwie-
tnia d. 23 Mar-
ca g. 7 m. 32
s. 22 rano.

- 1 W. Hugona Biskupa.
- 2 S. Franciszka z Pauli.
- 3 C. Ryszarda Biskupa.
- 4 P. Izydora Biskupa.
- 3 S. Wincentego Ferrer:
- 6 N. Przew: Celestyna P.
- 7 P. Zwiastowanie N. M. P.
- 8 W. Dyonizego Biskupa.
- 9 S. Maryi Egipczyanki.
- 10 C. Ezechiela Proroka.
- 11 P. Leona Papieża.
- 12 S. Juliusza Papieża.
- 13 N. 2. Grobu Jez: Just:
- 14 P. Waleryana M.
- 15 W. Ludwiny Panny.
- 16 S. Lamberta M.
- 17 C. Rudolfa B. i M.
- 18 P. Apoloniusza M.
- 19 S. Wenera M.
- 20 N. 3. Op. S. Józ. Agn.
- 21 P. Anzelma Biskupa.
- 22 W. Sotera i Kaja M.
- 23 S. Wojciecha Arcyb:
- 24 C. Jerzego M.
- 25 P. Marka Ewangelisty.
- 26 S. Kleta i Marcella.
- 27 N. 4. Anastazego Pap:
- 28 P. Witalisa M.
- 29 W. Piotra Męczennika.
- 30 S. Katarzyny Seneskiej.

KWIECIEŃ.

LUNACYE.

Kwadra ostatnia Kwietnia
d. 1 t. m. g. 2
m. 46 s. 15
rano.

Nów Maja d. 9
Kwietnia g. 6
m. 1 s. 25
rano.

Kwadra pierwsza Maja d.
17 Kwietnia
g. 1 m. 57 s.
22 z północy.

Pełnia Maja d.
25 Kwietnia
g. 5 m. 53 s.
19 z południa.

Kwadra ostatnia Maja d.
30 Kwietnia
g. 3 m. 51 s.
15 w wieczór.

- 1 C. Filipa i Jakóba.
- 2 P. Zygmunta M.
- 3 S. Znalezienie Krzyża S.
- 4 N 3 po Wiel: Floryana M.
- 5 P. Krzyż: Gotharda B.
- 6 W. Krzyż: Jana w oleju.
- 7 S. Krzyż: Domicelli P.
- 8 C. Wniebowst: Pańskie.
- 9 P. Stanisława B. i M.
- 10 S. Izydora włościanina.
- 11 N. 6 po Wiel. N. M. Łask:
- 12 P. Nereusza Męczennika.
- 13 W. Hilarego Biskupa.
- 14 S. Bonifacego M.
- 15 C. Zotii i 3 Córki.
- 16 P. Jana Nepomucena.
- 17 S. *Wigilia*. Paschalisa.
- 18 N. Świąt: Zesłanie Ducha S.
- 19 P. Świąt: Piotra Celest:
- 20 W. Bernardyna Sen:
- 21 S. *Suched*. Heleny Król:
- 22 C. Julii Panny i M.
- 23 P. *Suched*: Dezyderyusza.
- 24 S. *Suched*: Joanny Wd:
- 25 N. SSS. Trójcy. Urbana.
- 26 P. Filipa Nereusza.
- 27 W. Jana Papieża.
- 28 S. Wilhelma Xiążęcia.
- 29 C. Boże Ciało. Teodozyi.
- 30 P. Felixa Papieża.
- 31 S. Petronelli Panny.

MAJ.

LUNACYE.

Nów Czerwca
d. 8 Maja g. 9
m. 44 s. 22 w
wieczór.

Kwadra pier-
wsza Czerwca
d. 16 Maja g.
9 m. 14 s. 13
rano.

Pełnia Czer-
wca d. 23 Ma-
ja g. 0 m. 21
s. 20 z pół-
nocy.

Kwadra osta-
tnia Czerwca
d. 30 Maja g.
10 m. 13 s. 19
rano.

- 1 N. 2 po Świąt: Nikodema.
- 2 P. Erazma Biskupa.
- 3 V. Klotyldy Królowej.
- 4 S. Flawiana Biskupa.
- 5 C. Florencyi Panny.
- 6 P. Serca Jezusi: Norberta.
- 7 S. Roberta Wyznawcy.
- 8 N. 3 po Świąt: Medarda.
- 9 P. Felicjana Męczennika.
- 10 W. Małgorzaty Panny.
- 11 S. Barnabasza Apostoła.
- 12 C. Onufrego Wyznawcy.
- 13 P. Antoniego z Padwy.
- 14 S. Bazylego Wielkiego.
- 15 N. 4 po świąt: Wita i Mod:
- 16 P. Justyny Panny.
- 17 W. Adolfa Biskupa.
- 18 S. Marka i Marcella.
- 19 C. Gerwazego i Protaz:
- 20 P. Reginy Panny.
- 21 S. Alojzego Gonzagi.
- 22 N. 5 po Świąt: Paulina.
- 23 P. Agrypiny Panny.
- 24 W. Narodzenie S. Jana.
- 25 S. Gwilelma Wyznawcy.
- 26 C. Jana i Pawła MM.
- 27 P. Władysława Króla.
- 28 S. *Wigilia*. Leona Pap:
- 29 N. 6 po swi: Piotra i Pawła.
- 30 P. Emilii i Lucyny.

CZERWIEC.

LUNACYE.

Nów Lipca d.
7 Czerwca g.
11 m. 16 s. 20
przed połudn:

Kwadra pier-
wsza Lipca d.
14 Czerwca g.
2 m. 21 s. 22
z południa.

Pelnia Lipca
d. 21 Czerwca
g. 9 m. 41 s.
23 rano.

Kwadra osta-
tnia Lipca d.
29 Czerwca g.
3 m. 16 s. 22
z rana.

- 1 W. Teobalda Opata.
- 2 S. Nawiedzenie N. M. P.
- 3 C. Anatoliego Wyzn:
- 4 P. Józefa Kalasantego.
- 5 S. Karoliny Panny.
- 6 N. 7 po Świąt: Izajasza.
- 7 P. Estery Królowej.
- 8 W. Elżbiety Królowej W.
- 9 S. Cyrylla Biskupa.
- 10 C. 7 braci śpiących.
- 11 P. Pelagii Męczenniczki.
- 12 S. Jana Gwałberta.
- 13 N. 8 po św: Jana z Dukli.
- 14 P. Bonawentury Doktora.
- 15 W. Rozesłańców Apostol:
- 16 S. N. M. P. Szkaplerznej.
- 17 C. Alexego W. Berty P.
- 18 P. Szymona z Lipnicy.
- 19 S. Wincentego z Pauli.
- 20 N. 9 po Świąt: Cesława.
- 21 P. Daniela Proroka.
- 22 W. Maryi Magdaleny.
- 23 S. Teofila Męczennika.
- 24 C. Krystyny Panny.
- 25 P. Jakóba Apostoła.
- 26 S. Anny matki N. M. P.
- 27 N. 10 po św: Kunegundy.
- 28 P. Peregryna W.
- 29 W. Marty gosp: Panny.
- 30 S. Heleny Wdowy.
- 31 C. Ignacego Lojoli.

LIPIEC.

LUNACYE.

Nów Sierpnia
d. 6 Lipca g.
10 m. 52 s. 21
w wieczór.

Kwadra pier-
wsza Sierpnia
d. 13 Lipca g.
6 m. 54 s. 24
z południa.

Pełnia Sierpn:
d. 20 Lipca g.
8 m. 56 s. 17
w wieczór.

Kwadra osta-
tnia Sierpnia
d. 28 Lipca g.
8 m. 27 s. 19
w wieczór.

- 1 P. Piotra w okowach.
- 2 S. N. M. P. Anielskiego.
- 3 N. 11 po św: Znal: S. Szez:
- 4 P. Dominika Wyznawcy.
- 5 W. N. M. P. Snieżnej.
- 6 S. Przemienienie Pańskie:
- 7 C. Kajetana Wyznawcy.
- 8 P. Cyryaka Męczennika.
- 9 S. Romana Męczennika.
- 10 N. 12 po św: Wawrzyńca.
- 11 P. Zuzanny Panny.
- 12 W. Klary Panny.
- 13 S. Hipolita Męczennika.
- 14 C. *Wigilia*. Euzebij M.
- 15 P. Wniebowzięc: N. M. P.
- 16 S. Rocha Wyznawcy.
- 17 N. 13 po świąt: Jacka W.
- 18 P. Heleny Szwed: M.
- 19 W. Sebalda Wyznawcy.
- 20 S. Bernarda Opata.
- 21 C. Joanny Fremiot.
- 22 P. Symforyna M.
- 23 S. Zacharyasza Biskupa.
- 24 N. 14 po św: Bartłomieja A.
- 25 P. Ludwika Króla.
- 26 W. Róży i Zefiryna.
- 27 S. Cezaryusza W.
- 28 C. Augustyna Biskupa.
- 29 P. Ścięc: S. Jana. Bronisł:
- 30 S. Felixa M. Róży Lim:
- 31 N. 15 po świąt: Poc: N. M. P.

SIERPIEN.

LUNACYE.

Nów Wrze-
śnia d. 5 Sier-
pnia g. 7 m. 34
s. 24 rano.

Kwadra pier-
wsza Wrześn:
d. 11 Sierpnia
g. 11 m. 52 s.
24 przed pół-
nocą.

Pełnia Wrze-
śnia d. 19 Sier-
pnia g. 9 m. 30
s. 21 rano.

Kwadra osta-
tnia Września
d. 27 Sierpnia
g. 1 m. 3 s. 23
z południa.

1 P. Idziego Opata.
 2 W. Stefana Króla.
 3 S. Eufemii Panny.
 4 C. Róزالii Panny.
 5 P. Eudoxyi Męczenn:
 6 S. Zacharyasza Proroka.
 7 N. 16 po św: Joachima.
 8 P. Narodzenie N. Maryi P.
 9 W. Gorgoniusza M.
 10 S. Mikołaja z Tolentynu.
 11 C. Prota i Jacka.
 12 P. Tobiasza Wyznawcy.
 13 S. Aureliusza Biskupa.
 14 N. 17 po św: Imienia N. M. P.
 15 P. Nikodema M.
 16 W. Ludomillej Męczenn:
 17 S. Suched: Piętna S. Fr:
 18 C. Józefa z Kopertynu.
 19 P. Suched: Januariusza.
 20 S. Suched: Eustachiusza.
 21 N. 18 po św: Mateusza.
 22 P. Maurycego Biskupa.
 23 W. Tekli Panny i Męcz:
 24 S. Gerarda Biskupa.
 25 C. Kleofasa i towarzyszy.
 26 P. Józefa Biskupa.
 27 S. Przenies: S. Stanisł:
 28 N. 19 po św: Władysława.
 29 P. Michała Archaniola.
 30 W. Hieronima Doktora.

WRZESIEŃ.

LUNACYE.

Nów Paździer-
 nika d. 3 Wrz:
 g. 4 m. 15 s.
 22 z południa.

Kwadra pier-
 wsza Paźdz:
 d. 10 Wrześn:
 g. 6 m. 45 s.
 22 rano.

Pełnia Paźdz:
 d. 18 Wrześn:
 g. 0 m. 37 s.
 22 z północy.

Kwadra osta-
 tnia Paździer-
 nika d. 26
 Września g. 4
 m. 26 s. 15
 rano.

1 S. Remigiusza Biskupa.
 2 C. Aniołów Stróżów.
 3 P. Lukrecyi Panny.
 4 S. Franciszka Seraficzn:
 5 N. 20 po świąt: Różan:
 6 P. Brunona Wyznawcy.
 7 W. Justyny Panny.
 8 S. Brygitty Wdowy.
 9 C. Dionizego Arcopag:
 10 P. Franciszka Borgiasza.
 11 S. Placydy Panny.
 12 N. 21 po św: Winc: Kadł:
 13 P. Edwarda Króla.
 14 W. Kalixta Papieża.
 15 S. Jadwigi i Teresy.
 16 C. Gawła Opata.
 17 P. Florentego Biskupa.
 18 S. Łukasza Ewangelisty.
 19 N. 22 po św: Jana Kant:
 20 P. Przenies: S. Wojc:
 21 W. Urszuli Panny.
 22 S. Korduli Panny.
 23 C. Jana Kapistrana.
 24 P. Rafała Archaniola.
 25 S. Kryspina i Kryspiana.
 26 N. 23 po św: Ewarysta.
 27 P. Seweryna Zakonnika.
 28 W. Szymona i Judy.
 29 S. Narcyza Biskupa.
 30 C. Marcella Papieża.
 31 P. *Wig: z post:* Wolfgan:

PAZDZIER:

LUNACYE.

Nów Listopa-
 da d. 3 Paź-
 dziernika g. 0
 m. 21 s. 19 z
 północy.

Kwadra pier-
 wsza Listopa-
 da d. 9 Paźdz:
 g. 3 m. 20 s.
 18 z południa.

Pełnia Listo-
 pada d. 17 Pa-
 ździernika g. 3
 m. 46 s. 17 w
 wieczór.

Kwadra osta-
 tnia Listopada
 d. 25 Paździer-
 nika g. 3 m. 47
 s. 23 w wiecz:

- 1 S. Wszystkich Świętych.
- 2 N. 24 po św: Pegazyi.
- 3 P. Dzień Zaduszny.
- 4 W. Karola Boromeusza.
- 5 S. Elżbiety M. J. C.
- 6 C. Leonarda Wyznawcy.
- 7 P. Herkulana M.
- 8 S. 4 Koronatów.
- 9 N. 25 po św: Opieki N.M.P.
- 10 P. Andrzeja z Awel:
- 11 W. Marcina Biskupa.
- 12 S. Marcina Papieża.
- 13 C. Dydaka Wyznawcy.
- 14 P. Serafiona Męczennika.
- 15 S. Leopolda Wyznawcy.
- 16 N. 26 po św: Stanis: Kostki.
- 17 P. Salomei Panny.
- 18 W. Pośw: Kość: Rz: Grz:
- 19 S. Elżbiety Królowej.
- 20 C. Felixa de Val:
- 21 P. Ofiarow: N. Maryi P.
- 22 S. Cecylii Panny.
- 23 N. 27 po św: Klemensa P.
- 24 P. Jana od Krzyża.
- 25 W. Katarzyny Panny.
- 26 S. Piotra Alexandr:
- 27 C. Waleryana Biskupa.
- 28 P. Rufina Męczennika.
- 29 S. Saturnina M.
- 30 N. 1 Adwentu. Andrzeja.

LISTOPAD.

LUNACYE.

Nów Grudnia
d. 1 Listopada
g. 9 m. 27 s.
17 rano.

Kwadra pier-
wsza Grudnia
d. 8 List: g. 7
m. 49 s. 20
rano.

Pełnia Grudn:
d. 16 Listop:
g. 0 m. 7 s. 18
z południa.

Kwadra osta-
tnia Grudnia
d. 24 Listopa-
da g. 4 m. 53
s. 23 rano.

Nów Przyby-
szą d. 30 List:
g. 8 m. 7 s. 17
w wieczór.

- 1 P. Eligiusza Biskupa.
- 2 W. Chrysologa Doktora.
- 3 S. *Post.* Franciszka X.
- 4 C. Barbary Panny i M.
- 5 P. *Post.* Sabby Opata.
- 6 S. Mikołaja Biskupa.
- 7 N. 2 Adw: Ambrożego.
- 8 P. Niepokalanéj N. M. P.
- 9 W. Leokadyi Panny.
- 10 S. *Post.* N. M. P. Loreta.
- 11 C. Damaza Papieża.
- 12 P. *Post.* Alexego i Pawła.
- 13 S. Łucyi i Otolii.
- 14 N. 3 Adw: Nikazego B.
- 15 P. Ireneusza M.
- 16 W. Euzebiusza B.
- 17 S. *Such:* Łazarza B.
- 18 C. Olimpji W.
- 19 P. *Such:* Nemezyusza.
- 20 S. *Such:* Teofila M.
- 21 N. 4 Adw: Tomasza Ap:
- 22 P. Zenona M.
- 23 W. Wiktoryi P.
- 24 S. *Wig:* Adama i Ewy.
- 25 C. Boże Narodzenie.
- 26 P. Szczepana M.
- 27 S. Jana Ewangelisty.
- 28 N. 1 po B. N. Młodziank:
- 29 P. Tomasza Kantuar:
- 30 W. Dawida Króla.
- 31 S. Sylwestra Papieża.

GRUDZIEN.

LUNACYE.

Kwadra pierwsza Przybyśza d. 8 Grudnia g. 2 m. 2 s. 20 rano.

Pełnia Przybyśza d. 16 Grudnia g. 6 m. 14 s. 22 rano.

Kwadra ostatnia Przybyśza d. 25 Grudnia g. 2 m. 9 s. 20 z połud:

Nów Stycznia d. 30 Grudnia g. 8 m. 52 s. 18 rano.

NAYJASNIEJSI PROTEKTOROWIE

RZECZYPOSPOLITEJ KRAKOWSKIEJ.

FRANCISZEK I. Cesarz Austriacki, Król Węgierski, Czeski, &c. &c. &c. Urodzony 12 Lutego 1768, panuje po swym Ojcu Leopoldzie II. Cesarzu od 1 Marca 1791.

FRYDERYK WILHELM III. Król Pruski Wielki Xiążę Poznański, &c. &c. &c. Urodzony 3 Sierpnia 1770 panuje po ojeu Fryderyku Wilhelmie II. od 16 Listop: 1779.

MIKOŁAJ I. Cesarz Wszech Rosyjski, Król Polski, &c. &c. &c. Urodzony 7 Lipca 1796 panuje od d. 1 Grudnia 1825 r., po bracie swym Alexandrze I. C. W. R.

REZYDENCI 3ch NAYJAŚN: PROTEGUJĄCYCH DWORÓW
przy Rządzie W. M. Krakowa.

Franciszek Lorenz, Radzca Gubernialny,
Rezydent i Konsul Jeneralny Ces: Kr: Austriacki.

Józef Singer, Kancellista Rezydentury
Ces: Austriackiej.

Otto Emil v. Hartmann, Król: Pruski
Radzca Legacyi, Rezydent i Konsul Jeneralny
Król: Pruski.

Chrystyan Klein, Kancellista Rezydentury
Król: Pruskiej.

Stanisław Kostka Zarzecki, Radzca Stanu,
Rezydent i Konsul Jeneralny Ces: Rossyjski.

Józef Riccard, Radzca Dworu, Sekretarz
Missyi.

KOMMISSARZE PEŁNOMOCNI

DO REORGANIZACYI W. M. KRAKOWA I JEGO OKRĘGU
w roku 1855 zesłani.

JW. Baron de Pflügl, Radzca Legacyi, ze
strony Rządu Cesarско-Austriackiego.

JW. de Forckenbeck, Tajny Radzca, ze
strony Rządu Królewsko-Pruskiego.

JW. Tegoborski, Rzeczywisty Radzca Sta-
nu, ze strony Rządu Cesarско-Rossyjskiego.

R Z A D

WOLNEGO, NIEPODLEGŁEGO I ŚCIŚLE NEUTRALNEGO
MIASTA KRAKOWA I JEGO OKRĘGU.

SENAT RZĄDZĄCY.

Prezes Senatu:

KASPER WIELOGŁOWSKI.

Senatorowie dożywotni:

X. Antoni Bystrzonowski.

Felix Grodzicki.

Józef Michałowski.

Jacek Mieroszewski.

Senatorowie czasowi:

X. Antoni Walczyński.

Józef Skorupka.

Józef Haller.

Wojciech Like.

Zastępcy Senatorów:

Ludwik Sobolewski.

Alexander Kieleczewski.

Tadeusz Ronopka.

Sekretarz Jeneralny Senatu:

Wincenty Darowski.

SEKRETARYAT JENERALNY SENATU.

Sekretarz Dziennika Główn: Senatu, pełniący obowiązki przy Sekretarzu Jlnym:
Jacek Majewski.

Sekretarz Expedyent:
Andrzej Nowakowski.

Adjunkt Sekretaryatu Jlnego, pełniący obowiązki Dziennikarza Senatu:
Wincenty Pissarzowski.

Podsekretarz Præsidi:
Razimierz Skórkowski.

Kancelliści:
Ignacy Łoziński.
Antoni Jordan.
Jan Nep: Bogacki.

Applikanci:
Alexander Kawski.
Józef Zakrzewski.
Jan Chachulski.
Rajmund Marxen.
Ludwik Seiborowski.
Jan Brandys.
Tadeusz Cybulski.
Franciszek Dyonizy Dymitrowicz.
Wincenty Jakubowski.
Bolesław Wysiekiński.
Eugeniusz Bogustawski.

Tłómacz języka Francuzkiego:
Józef Razimierz Skibiński.

Tłómacz języka Niemieckiego:
Michał Opid.

Kalligraf:
Zygmunt Leonard Zajączkowski.

Assessor prawny:
Michał Strożecki.

KOMITET CENZURY.

Senatorowie:
X. Antoni Walczyński.
Józef Skorupka.

Assessor:
Stanisław Służewski.

ARCHIVUM SENATU.

Archivista:
Ignacy Kaczkowski.

Adjunkci:
Maciej Wieszownicki.
Rasper Bruśnicki.

BIÓRO RACHUBY.

Szef Bióra:
Karol Plinta.

Rachmistrze:
Wincenty Erber.

Antoni Stroński.

Jan Mann.

Dominik Gawroński.

Antoni Zarkowski.

Dziennikarz Archivista Expedyent:

Grzegorz Rodowski.

Kanceliści:

Teodor Dzikowski.

Kancellista 2gi vacat.

Applikanci:

Józef Kacierz.

Jacek Rustowski.

Józef Chaberski.

Karol Płocki.

Józef Kolanowski.

Wilhelm Braun.

Stanisław Chachulski.

Sebastyan Gidliński.

Michał Narkiewicz.

Piotr Olexiński.

Alojzy Zwoliński.

WYDZIAŁ SPRAW WEWN. I POLICYI.

Sekretarze:

Franciszek Konwicki.

Ludwik Wolff.

Przydzielony do sprawowania obowiązków
Referenta :

Felix Girtler.

Adjunkci :

Michał Rayski.

Ignacy Piekarski.

Adjunkt Senatora, nad sprawami Instytutów
publicznych czuwającego :

Adam Karwacki.

Dziennikarz :

Ferdynand Friedhuber.

Kanceliści :

Jan Charasiński.

Szymon Grudkiewicz.

Andrzej Tyrański.

Applikanci :

Józef Kruczkiewicz.

Józef Przybyłowicz.

Karol Zengerlé.

Antoni Paprocki.

Ludwik Gropler.

Felix Łęcki.

Józef Głębocki.

Filip Sroczyński.

Józef Popiel.

WÓJCI GMIN MIEJSKICH:

1	Gminy	Rafał Mikułowski,	Zastępca.
2	"	Jan Gralewski.	
3	"	Antoni Rozmanith.	
4	"	Jan Ploneczyński.	
5	"	Piotr Grzybowski.	
6	"	Wojciech Dobrzański.	
7	"	Józef Nasturkiewicz.	
8	"	Maciej Peszke.	
9	"	Teofil Piotrowski.	
10	"	Michał Mohr.	
11	"	Józef Konopnicki	Zastępca.

WÓJCI GMIN OKRĘGOWYCH:

1	Gminy	Kościelniki.	Andrzej Middleton.
2	"	Mogila	Tadeusz Gawroński.
3	"	Modlnica	Tadeusz Konopka.
4	"	Balice	Jacek Szalewski.
5	"	Rybna	Konrad Złowodzki.
6	"	Czernichów	Leon Mastelski.
7	"	Liszki	Felix Madeyski.
8	"	Zwierzyniec	Antoni Moczydłowski.
9	"	Bobrek	Adam Hr. Wielopolski.
10	"	Jaworzno	Ludwik Marassé.
11	"	Kościelec	Razimierz Jadowski.
12	"	Młoszowa	Ignacy Boglewski.
13	"	Poręba	Józef Hr. Szembek.
14	"	Lipowiec	Franciszek Łącki.

- 13 • Krzeszowice *Franc. Borkowski.*
 16 • Pisary *Michał Koliński.*
 17 • Chrzanów *Adam Jadowski.*

DYREKCJA POLICYI.

Dyrektor Policyi:

Ludwik Sobolewski.

Kommissarze:

Ignacy Paprocki.

Woyciech Mayer.

Sekretarz:

Wincenty Kaniewski.

Adjunkci:

Jacek Habowski.

Józef Nonast.

Józef Lassoeki.

Dziennikarz:

Franciszek Xawery Gąsiorowski.

Kassjer:

Felix Skarbiński.

Archivista:

Napoleon Rotowski.

Kancelliści:

Augustyn Oraczewski.

Jan Odrzywolski.

Pisarz Kantoru:

Józef Mleczkowski.

Rewizorowie :

Józef Ciszewski.
Józef Borucki.
Stanisław Maciejowski.
Andrzej Gawronski.
Rajmund Starczewski.
Antoni Weinberger.

Podrewizorowie :

Antoni Stocki.
Piotr Girtler.

Applikanci .

Jan Soswiński.
Leon Boczariski.
Tytus Krauz.
Józef Tyrański.
Napoleon Jędrzejowski.
Leon Wileki.
Walentyn Chwastowski.
Józef Węgrzecki.
Antoni Derowski.
Fryderyk Ueberscher.

Applikanci Rewizorowie :

Bartłomiej Czechowski.
Jakób Wadowski.
Augustyn Zurkowski.

Kommissarz targowy :

Sebastyan Golembiowski.

Adjunkt :

Tomasz Burzyński.

Inspektor domu pracy :

Antoni Jankowski.

POLICYA LEKARSKA.

Protomedyk :

Józef Jakubowski.

Fizyk miejski, oraz szpitala S. Ducha :

Edward Michał Mohr.

Chirurdgowie miejscy :

Wojciech Kowalski.

Antoni Kieres.

Urzednicy zdrowia przy szpitalu S. Łazarza :

Józef Domaszewski.

Bazyli Fialkowski.

Rachmistrz szpitala S. Łazarza :

Wojciech Margasiński.

Fizyk szpitala Braci Miłosierdzia :

Antoni Słoniński.

Fizyk szpitala Starozakonnych :

Samuel Rosenzweig.

Inspektor szpitala S. Ducha :

Józef Rydel.

Chirurg szpitala S. Ducha :

Szymon Nowicki.

Fizyk okręgowy:

Józef Kwasniewski.

Chirurgowie okręgowi:

Okr: Chrzanów *Maciej Bogdański.*

„ Mogiła *Filip Majeski.*

URZĄD BUDOWNICTWA.

Bogumił Trenner, Inspektor.

August Plasgude, Budowniczy Miejski.

Felix Radwański, Zast: Budowniczego Okr:

Ignacy Hercok, Konduktor, Rysownik.

Tomasz Majewski, Aplikant z tytuł: Adjunkta.

Felix Wierciszewski, Kancelista, Dziennikarz
razem Archiwista.

Konduktorowie Tam:

Rajetan Katadulski.

Jan Świętosławski.

Aplikanci:

Stanisław Golembioski.

Tadeusz Piotrowski.

Romuald Skuldycki.

Służba drogowa:

Wincenty Malakowski, Inspektor dróg
i mostów.

Zastępcy Inżynierów objazdowych:

Jan Wiśniewski.

Rajetan Szydłowski.

Konduktorowie :*Jan Zamoycki.**Stanisław Karwiński.**Jan Wolecki.**Wojciech Wojcikiewicz.***URZĄD GŁÓWNY POCZTOWY.***Józef Gadomski, Dyrektor.**Wojciech Witayski, Sekretarz.***Adjunkci :***Sebastyan Kowalikowski.**Józefat Sobierajski.***Kancellista :***Stanisław Mężyński.***Kommissarz Delegowany do rozpoznawania
wyrobów krajowych :***Maciej Mączyński.***EKONOMIA MIEJSKA.***Ignacy Rotarski, Ekonom.**Wincenty Gołębiowski, Adjunkt.**Jan Nowieki, Dozorca pociąg: Skarb:***Inspektor więzień kryminalnych :***Wincenty Tarnawski.*

MILICJA KRAJOWA.

Józef Soczyński, Pułkownik Kommandant Milicyi.

Kapitanowie :

Filip Nitkowski.

Jan Przybylski, płatnik.

Wincenty Jordan.

Porucznicy :

Walenty Przecławski.

Kasper Piątkowski.

Podporucznicy :

Jan Jabłoński.

Józef Kopiński.

Ignacy Czerwiński, pełniący obowiązki
Adjutanta.

WYDZIAŁ DOCHODÓW PUBLICZNYCH**I SKARBU.**

Józef Nowakowski Sekretarz.

Adjunkci :

Ignacy Wesseli.

Wincenty Białecki.

Waleryan Markowski.

Kancelliści :

Wawrzyniec Janikowski.

Ignacy Nikoledon.

Maciej Sassorski.

*Ludwik Jakubowski, przydzielony do
wyrabiania nadzwyczajnych czynności.*

Applikanci :

Maciej Jarzyński.

Józef Gadomski.

Ludwik Daniecki.

Jan Belcikowski.

Teofil Kobylański.

Adam Kozmiński.

Jakób Liana.

Stanisław Rybczyński.

INSPEKTORYAT PRZYCHODÓW.

Stefan Turski, Z. Inspektora.

Franciszek Hatzfeld, Kancellista.

KASSA GŁÓWNA.

Józef Kubecki, Kassyer.

Franc: Winc: Gąsiorowski, Kontroller.

Grzysztosf Hennig, Buchhalter.

Jan Kanty Kwapiński, Vice-kontroller.

Pisarze :

Michał Ziolkowski.

Franciszek Kuliński.

Andrzej Stepieński.

Tadeusz Trzebiński.

Applikanci :

Teodor Łęski.

Ludwik Kasiewicz.

Ludwik Dzierbiński.

URZĄD CZOPOWEGO.

Jan Kanty Kulski. Rewizor Jlny.

Ignacy Zuberski, Adjunkt.

KASSA CZOPOWEGO.

Dominik Ekelchart, Kassyer.

Józef Noakowski, Kontroller.

Kazimierz Baniakowski, Kancellista.

Rewizorowie :

Józef Bartl, Rewizor składów konsumcyjnych.

Maciej Bernaciński.

Tomasz Obrebski.

Stanisław Zamoyski.

URZĘDY ROGATKOWE.

Rogatka 1.

Franciszek Parvi, Pisarz.

Wincenty Kasperkiewicz, Kontroller.

Rogatka 2.

Wincenty Włodkowski, Pisarz.

Rogatka 3.

Felix Lubowiecki, Pisarz.*Marcin Krokiewicz*, Kontroller.

Rogatka 4.

Karol Słoszewski, Pisarz.*Wojciech Choydziński*, Kontroller.

Rogatka 5.

Marcin Schieron, Pisarz.*Franciszek Sroczyński*, Kontroller.

Rogatka 6.

Wincenty Lewiński, Pisarz.

Rogatka 7.

Michał Żelichowski, Pisarz.

Rogatka 8.

Walenty Żółtowski, Pisarz.

Rogatka 9.

Wincenty Gadomski, Pisarz.*Wincenty Kondradzki*, Kontroller.

Rogatka 10.

Antoni Czernecki, Pisarz.

Rendant papieru stęplowego :
Ignacy Jakiewicz.

KOPALNIE.

Antoni Pschorn, Inspektor kopalń.
Rajetan Jędrzejowski, Kontroller.
Piotr Boglewski, Dozorca składu węgla
 nad Pszemszą.

SŁUŻBA LEŚNA.

Józef Kwasek, Nadleśniczy.
Wojciech Kobylański, Leśniczy.

Strażnicy :

Antoni Antony.
Zygmunt Friedlein.
Wincenty Swolkin.
Razimierz Fabrycy.
Piotr Zapłatański.

Pisarz składów Nadwiślańskich :
Augustyn Darowski.

SZLACHTUZ JENERALNY.

Andrzej Malinowski, Pisarz.
Franciszek Jędrzejowski, Kontroller.
Wacław Müller, Weterynarz.

Pisarz wagi miejskiej :
Wilhelm Hermann.

Sekwestratorowie :

Jan Krzyżanowski.
Konstanty Iłkowski.
Ignacy Czyżewski.

Murgrabia domów Rządowych :

Piotr Bartł.

KOMMISSYA

przez 3 Najjaśniejsze Dwory do urzędzenia
 praw własności i powinności Włościan,
 w dobrach Narodowych i Duchownych
 przeznaczona.

Członki honorowe :

Franciszek Borgiasz Pickarski, Prezydujący.
Franciszek Paszkowski.
Alexy Wężyk.
Konstanty Popiel.
Szymon Padlewski.

Delegowani z Senatu :

Jacek Microszewski)
X. Antoni Waleczyński) Senatorowie.

Urzędnicy platni :

Franciszek Salezy Gawroński, Assesor.
Adam Radwański, Sekretarz.

Leonard Królikiewicz, Kalkulator.
Michał Sierżputowski, Kalkulator.
Józef Konarzewski, Kancellista.

SĄDOWNICTWO.

Sąd III. Instancyi :

Franciszek Borgiasz Piekarski, Prezes.
Józef Krzyżanowski, Sędzia 1szy.
Andrzej Kalinka, Sędzia 2gi.

Zastępcy Sędziów :

Wojciech Skarżyński,
Maxym Bartynowski.

Jacek Księżarski, Prokurator.
Maxym Bartynowski, Pisarz.
Antoni Giebułtowski, Archiwista razem
Kancellista.

Wincenty Widerakiewicz, Dziennikarz
razem Kancellista.

SĄD APPELLACYJNY.

Jakób Makolski, Prezes.

Sędziowie dożywotni :
Józef Janusiewicz.
Marcin Soczyński.
Wojciech Głuchowski.

Napoleon Ekielski.
Franciszek Brupecki.
Jan Kanty Kleszczyński.
Karol Kulczycki.
Jacek Lorentski.
Ignacy Lipczyński.
Nazary Nowakowski.
Tytus Odrzywolski.
Teofil Pieglowski.
Stanisław Popielecki.
Jacenty Siewierski.
Franciszek Starzycki.
Józef Skuldycki.
Jan Szczepanowski.
Mikołaj Witowski.
Wincenty Zentarcki.

KASSA SĄDOWA.

Melchior Etgens, Kassyer.
Piotr Łoziński, Kontroller.

REJENCYA AKT HYPOTECZNYCH.

Karol Bogacki, Rejent.

SĄDY POKOJU.

Okrag 1. Sędziowie:

Jan Kanty Piechocki.
Wojciech Kuciński.

Paweł Słizowski, Zastępca.

Alojzy Filipowicz, Pisarz.

Okrąg 2. Sędziowie:

X. Józef Raciborski.

Jan Płoneczyński.

Alexy Grzybowski.

Tomasz Maciejowski, Pisarz.

Okrąg 3. Mogiła, Sędziowie:

Franciszek Lipczyński.

Leon Rudowski.

Tadeusz Konopka.

Józef Pareński, Pisarz.

Okrąg 4. Krzeszowice. Sędziowie:

Konrad Złowodzki.

Stanisław Borowski.

X. Michał Trawiński, Zastępca.

Franciszek Chwałskiewicz, Pisarz.

Okrąg 5. Chrzanów. Sędziowie:

Franciszek Łęcki.

Kasper Waligórski.

X. Grzegorz Ligeziński.

Tomasz Gawełkiewicz, Pisarz,

Zastępcy Sędziów Pokoju :

- X. *Władysław Starzewski.*
 X. *Jan Mastelski.*
 X. *Edward Saski.*
 X. *Wawrzyniec Zderkiewicz.*
 X. *Tomasz Szczepanowski.*

SĄDY PODSEDKOWSKIE.

Okrąg 1.

- Xawery Placer, Podsedek.*
Józef Sokalski, Podpisarz.

Okrąg 2.

- Napoleon Maszewski, Podsedek.*
Tadeusz Boguński, Podpisarz.

Okrąg 3. Mogiła.

- Jan Czernicki, Podsedek.*
Wincenty Smitowski, Podpisarz.

Okrąg 4. Krzeszowice.

- Bartłomiej Pokutyński, Podsedek.*
Franciszek Jakubowski, Podpisarz.

Okrąg 5. Chrzanów.

- Teofil Brzeziński, Podsedek.*
Felix Boduszyński, Podpisarz.

Zastępcy Podsędków:

*Józef Nonast.**Jan Rogalski.**Jacek Lorentski.*

Adwokaci:

*Adam Krzyżanowski.**Adam Ekielski.**Felix Stotwiński.**Józef Jankowski.**Wincenty Szpor.**Michał Strożecki.**Jan Bąkowski.**Wawrzyniec Soswiński.**Stanisław Boguński.**Eustachy Ekielski.**Jan Rzeziński.**Adam Golemberski.**Józef Strożecki.*

Notaryusze publiczni:

*Wojciech Olearski.**Antoni Matakiewicz.**Ignacy Ostaszewski.**Andrzej Jaroszewski.**Ignacy Szpor.**Marcin Strzelbicki.**Sebastyan Korytowski.*

Ignacy Dorau, Z. Notaryusza i Urzędnika Stanu Cywilnego, dla osób rozwiedzionych w Okręgu M. Krakowa — w Chrzanowie.

Urzędnik Stanu Cywilnego do ogłaszania
rozwodów cywilnych:

Wojciech Ruciński.

Komornicy:

Wojciech Skórczyński.

Józef Słodkowski.

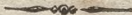
Henryk Salomoński.

Teodor Jaworski.

Tomasz Jaworski.

Ignacy Kopyciński.

Wojciech Dziarkowski.

DUCHOWIEŃSTWO KRAJOWE.

Naczelnny Pasterz Dyecezyi:

X. *Karol Wincenty Saryusz Skórkowski*,
deru S. Stanisława Kawaler.

KAPITUŁA KATEDRALNA:

X. *Antoni Bystrzonowski*, Dziekan Katedra-
ny i Senator.

X. *Franciszek Xawery Zglenicki*, Archidyacon
Katedralny i Suffragan Dyecezyi.

- X. Wincenty Lancucki*, Scholastyk Katedry
 orderu S. Stanisława Kawaler
X. Ludwik Łetowski, Kustosz Katedralny
 ord: S. Stanisława Kawaler.
X. Mateusz Dubiecki, Kanclerz dożywotni Kat:
X. Władysław Starezewski, Kanonik Kat:
X. Adam Paszkowicz, Kanonik Kat: orderu
 S. Stanisława Kawaler.
X. Mikołaj Janowski, Kanonik Katedralny.
X. Tadeusz Hr: Łubieński, Prałat Nadworny
 Jego. Świątobliwości O. S. Kan: Kat:
X. Jan Stanisław Przybylski, Prezes Konsy-
 storza Jlnego, Kan: Kat:
X. Jan Chrzęciel Działott, Sędzia Surr: K. K.
X. Antoni Waleczyński, K. K. i Senator.
X. Józef Obregski, K. K.
X. Jan Chrzęciel Schindler, K. K.
X. Antoni Rozwadowski, Sędzia Surr: K. K.

KONSYSTORZ JENY DYECEZYI.

Prezes:

X. Jan Stanisław Przybylski, K. K.

Sędziowie Surrogaci:

X. Jan Chrzęciel Działott, K. K.

X. Antoni Rozwadowski, K. K.

Assessorowie :

- X. Szymon Majewski*, Kan: Koll: Kiel:
X. Jan Kalisiewicz, K. Kol: Kiel: i WW. SS.
X. Tomasz Szczepanowski, K. Koll: Kiel:

Sekretarze :

- X. Franc: Xaw. Piątkowski*, K. Koll: WW. SS.
X. Jan Karol Hr: Scipio, Administrator Archidyakonii WW. SS.

Obróńca spraw małżeńskich :

- X. Walenty Janikowski*, K. Koll: Kiel:

Dziennikarz :

- X. Józef Kowalski.*

Funkcyonarze :

- Karol Boromeusz Swiderski*, Archiwista.
Józef Mikoszewski, Kancellista.
Józef Czarnociński, Kursor.

KAPITUŁA KOLLEGIATY WW. SS.

- A. Franciszek Xawery Stachowski*, Dziekan.
X. Jacek Janowski, Kustosz.
X. Łukasz Cichocki, Kan.
X. Józef Raciborski, Kan.
X. Jan Wytyszkiewicz, Kan.
X. Stanisław Jaworski, Kan.

RZĄDZCY KOŚCIOŁÓW PARAFIALN:

w mieście Krakowie i po przedmieściach.

- X. *Wincenty Łancucki*, Archipresbiter Infu-
lat kościoła N. P. M., Dziekan miasta.
- X. *Jan Chrzeciel Działott*, Proboszcz kościo-
ła S. Anny w Krak., Dziekan Przedmieść.
- X. *Franciszek Xawery Zglenicki*, Proboszcz
kościoła S. Szczepana.
- X. *Mikołaj Janowski*, Proboszcz kościoła S.
Floryana.
- X. *Jan Chrzeciel Schindler*, Proboszcz ko-
ścioła S. Mikołaja.
- X. *Walenty Janikowski*, Proboszcz kościoła
S. Krzyża.
- X. *Ferrery Mydlarski*, Proboszcz kościoła Bo-
żego Ciała.
- X. *Floryan Kudrewicz*, Proboszcz kościoła
Grecko-unickiego.
- X. *Filip Lipiński*, Pleban kościoła na Skalce.
- X. *Bernard Lenartowicz*, Pleban kościoła na
Zwierzynie.

RZĄDZCY KOŚCIOŁÓW PARAFIALN:

w okręgu.

Dekanat Czerniechowski:

- X. *Józef Raciborski*, Dziekan Foralny, Pleban
w Liszkach.

- X. Jan Mastelski.** Kommendarz dożywotni w Czernichowie Poddziekani.
X. Antoni Kęcki, Pleban w Morawicy.
X. Franciszek Błoński, Pl. w Porębie.
X. Felix Bielawski, Pl. w Tenczynku.
X. Tadeusz Kiński, Administrator w Bobrku.
X. Stefan Osmolowski, Pl. w Libiążu.
X. Jan Raystura, Pl. w Babicach.
X. Woyciech Jakubowski, Pl. w Sońce.
X. Edward Saski, Pl. w Płazie.
X. Woyciech Waxmondzki, Pl. w Zalesiu.
X. Kasper Zychon, Pl. w Rybnie.
X. Jan Drobiń, Pl. w Regulicach.

Dekanat Nowogórski :

- X. Grzegorz Ligęziński,** Dziekan Foralny, Pleban w Chrzanowie.
X. Wawrzyniec Zderkiewicz, Pleban w Płokach, Poddziekani.
X. Władysław Starczewski, Pl. w Rudawie.
X. Michał Trawiński, Dziekan Emeryt, Pleban w Krzeszowicach.
X. Onufry Borzęcki, Pl. w Kościelcu.
X. Franciszek Lexiński, Pl. w Jaworznie.
X. Jan Berlewicz, Pl. w Nowej górze.
X. Błażej Kozłowski, Pl. w Paczółtowicach.
X. Franc. Latasiewicz, Admin: w Trzebini.

Dekanat Bolechowski:

- X. *Jan Sropiński*, Dziekan Foralny, Pleban
w Pleszowie.
X. *Jan Dziannott*, Pl. w Zielonkach.
X. *Antoni Rozwadowski*, Pl. w Ruszczy.
X. *Antoni Zoltowski*, Pl. w Czulicach.
X. *Wincenty Rozowski*, Pl. w Bolechowicach.
X. *Józef Bednarski*, Pl. w Giebułtowie.
X. *Tomasz Szczepanowski*, Pl. w Mogile.
X. *Wojciech Chwastkiewicz*, Pl. w Raciborowicach.
X. *Antoni Maczakiewicz*, Pl. w Górze Kościelnickiej.
X. *Jan Zebrowski*, Pl. w Modlnicy.

PRZEŁOŻENI ZGROMADZEŃ ŚWIECKICH
I ZAKONNYCH,

w mieście i okręgu Krakowa.

- X. *Jan Kalisiewicz*, Przełożony domu wysłużonych w diecezyi Kapłanów u S. Marka.
X. *Wojciech Malinowski*, Superyor domu XX. Misyonarzy na Stradomiu.
X. *Józef Karpiński*, Rektor collegium Kano-ników Regul: Stróżów G. P. u S. Barbary.
X. *Mikołaj Kuczyński*, Rektor collegium XX. Pijarów w Krakowie.

- X. Ferrery Mydlarski**, Przełożony jenerálny i klasztoru XX. Kan: Reg: Lat: na Kazim:
- O. Korneli Łyko**, Prowincyał zakonu Karmelitów Bosych.
- O. Filip Lipiński**, Prowincyał i Przeor klasztoru Paulinów na Skalce.
- O. Franciszek Czekan**, Prowincyał i Gwardyan klasztoru Franciszkanów w Krak:
- O. Paweł Jędrzejewicz**, Prowincyał zakonu Reformatów.
- O. Filip Szumowski**, Prowincyał zakonu Kapucynów.
- O. Wojciech Danielkiewicz**, Przeor klasztoru Karmelitów starszej reguły, na Piasku.
- O. Albert Kostkowski**, Przeor klasztoru Dominikanów w Krakowie.
- O. Wincenty Gazdziński**, Przeor Augustynianów na Kazimierzu.
- O. Telesfor Soltysik**, Przeor klasztoru Karmelitów Bosych na Czerny.
- X. Jakób Owsński**, Przeor klasztoru Cystersów w Mogile.
- O. Romuald Rychlicki**, Kustosz Bernardynów na Stradomiu.
- O. Bernardyn Bekas**, Gwardyan klasztoru Bernardynów na Alwernii.
- O. Antoni Kaczorkiewicz**, Gwardyan klasztoru Reformatów Krak:
- O. Zafar Tronowski**, Gwardyan klasztoru Kapucynów.

O. Mikołaj Woytuniewski, Rejens eremu Kamiedułów na Bielanach.

Br. Józef Lachowicz, Przeor Braci Miłosierdzia na Kazimierzu.

**PRZEŁOŻONE KLASZTORÓW ŻEŃSKICH
Krakowskich.**

Ewa Stobiecka, Xieni klasztoru Norbertanek na Zwierzyncu.

Józefa Borzęcka, Xieni klasztoru Franciszkanek u S. Andrzeja w Krakowie.

Józefa Haller, Przełożona PP. od Nawiedzenia N. M. P.

Anna Bossowska, Przełożona klasztoru PP. od Ofiarowania N. M. P.

Antonina Osmecka, Przełożona PP. Kanoniczek de Saxia.

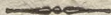
Monika Nagayska, Przełożona PP. Augustynianek na Kazimierzu.

Eufemia Mocińska, Przełożona PP. Dominikanek na Gródku.

Pelagia Zukowna, Przełożona PP. Bernardynek w Krakowie.

Józefa Zdziarska, Przełożona PP. Karmelitanek Bosych na Wesolėj.

Maryanna Ogónowska, Przełożona Sióstr Miłosierdzia u S. Łazarza.

INSTYTUTA EDUKACYJNE.

Karol Hübner, Kommissarz Rządowy
Instytutów naukowych.

UNIWERSYTET JAGIELLOŃSKI.

Konserwatorowie :

JO. Xę de Metternich, Kanclerz Domu,
Dworu i Stanu, Szambelan, Radzca tajny i
Minister spraw zewnętrznych Jego Cesarsko-
Królewsko - Apostolskiej Mości, ze strony
Rządu Cesarsko-Austryackiego.

JW. Ancillon, Rzeczywisty tajny Króle-
wsko-Pruski Minister, Szef Ministeryi spraw
zagranicznych, ze strony Rządu Królewsko-
Pruskiego.

JW. Hr. Nowossiltzoff, Senator Państwa
Rossyjskiego, ze strony Rządu Cesarsko-
Rossyjskiego.

RADA WIELKA UNIWERSYTETU.

KASPER WIELOGŁOWSKI, Prezes Senatu Rzą-
dzącego i Wielkiej Rady.

Karol Saryusz *Skórkowski*, Biskup Krakowski, Kanclerz Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Karol *Hübner*, Kommissarz Rządowy Instytutów naukowych.

Franciszek Borgiasz *Pickarski*, Prezes Sądu III. Instancyi.

Karol *Hube*, Rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego.

X. Jan *Schindler*, Kan: Kat: Krakowski, Dyrektor Gimnazyalny.

X. *Wincenty Łancucki*, Scholastyk Katedralny Krakowski i Infułat kościoła parafialnego N. Maryi Panny, Prezes dozoru szkół początkowych.

Zastępcy Konserwatorów:

Józef Brodowicz, Z. JO. X. *de Metternich*.

Maxymilian *Weisse*, Z. JW. *Ancillon*.

Roman Markiewicz, Z. JW. *Nowossiltzoff*.

Adam Czapski, Sekretarz Rady Wielkiej, a zarazem Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Senat Uniwersytecki:

Karol *Hübner*, Kommissarz Rządowy Instytutów naukowych.

X. Jan *Schindler*, Dziekan Wydziału Teologicznego.

Felix Slotwiński, Dziekan Wydziału Prawnego.

Józef Brodowicz, Dziekan Wydziału Lekarskiego.

Maxymilian Weisse, Dziekan Wydziału Filozoficznego.

Professorowie Uniwersytetu.

Wydziału Teologicznego:

X. Jan Schindler.

X. Stanisław Przybylski.

X. Mikołaj Janowski) Professorowie

X. Mateusz Rozowski) czasowi

Wydziału Prawnego:

Felix Slotwiński.

Adam Brzyżanowski.

Antoni Matakiewicz.

Ferdynand Koisiewicz, Prof: czasowy.

Wydziału Lekarskiego:

Józef Brodowicz.

Ludwik Bierkowski.

Floryan Sawiczewski.

Alojzy Estreicher.

<i>Karol Soczyński</i>	}	Professorowie czasowi
<i>Juljan Sawiczewski</i>		
<i>Józef Jakubowski</i>		
<i>Józef Kozłowski</i>		
<i>Józef Mayer, Zastępca.</i>		

Adjunkci :

Szymon Wróblewski.
Antoni Kozubowski.
Adolf Alexandrowicz.

Wydziału Filozoficznego :

Maxymilian Weisse.
Karol Hube.
Roman Markiewicz.
Józef Jankowski.
Rajetan Trojański.
Michał Wiszniewski.
Jerzy Samuel Bandke, Professor i Bi-
bliotekarz.
X. Leon Larysiewicz, Zastępca.

Nauczyciele języków :

August Otręba.
Franciszek Aubertin.
Alexander Sottowiewicz.

Adjunkci :

*Jan Steczkowski.**Jan Rzeziński.**Józef Podolski.**Teofil Zebrawski.**Józef Brodowski, Professor rysunków.**Wojciech Stattler, Professor czasowy
malarstwa.**Franciszek Boznański, Nauczyciel jeź-
dzenia konno.*

Professorowie emeryci :

*Antoni Szaster.**Józef Janusiewicz.**Franciszek Kostecki.**Augustyn Boduszyński.**Józef Kozłowski.**X. Mateusz Kozłowski.**Franciszek Sapalski.**Franciszek Szopowicz.**Paweł Czaykowski.**Felix Rüdwański.**Herman Schügt.**Piotr Couder.*

Urzednicy Administracyjni przy Uniwersytecie Jagiellonskim :

Maxymilian Waniewicz, Kassyer Akademicki.

X. Floryan Kudrewicz, Prefekt Drukarni Akademickiej.

Franciszek Lanci, Inspektor budowli Akademickich.

Andrzej Czajutowicz)
Napoleon Habowski) Kancellisci.

Ignacy Taborski, Mechanik.

Franciszek Chladek, Ogrodnik botaniczny.

GINNAZYUM

z 2ch Liceów i Szkoły Wydziałowej złożone.

Liceum S. Anny.

X. Jan Schindler, Dyr: Gimnazjum.

Mikołaj Tyrchowski, Prorektor.

Professorowie :

Rajetan Kowalski.

Walenty Kulawski.

Stanisław Pogonowski.

Karol Mecherzynski.

Walenty Knapczynski.

X. Jan Rogutowicz.

Nauczyciele :

*Alexander Solłowiewicz.**Józef Sontag.**Alexander Wróblewski, Zast: Naucz:**Maciej Pagaczewski, Adjunkt przy Li-
ceum S. Anny.*

LICEUM S. BARBARY.

Ludwik Kosicki, Prorektor.

Professorowie :

*Michał Łuszczkiewicz**X. Antoni Wolniewicz.**Jan Nowiński.**Paweł Florkiewicz.**Antoni Giziński**Rajmund Woyciechowski.*

Nauczyciele :

*Piotr Fiałkowski.**Gabryel Lauvernay.**Hieronim Mecherzyński, Adjunkt przy
Liceum S. Barbary.*

Professor wysłużony :

Franciszek Stoniński.

SZKOŁA WYDZIAŁOWA.

Józef Pysch, Dyrektor i Professor.*X. Jan Malisz*, Katecheta.

Nauczyciele :

Kazimierz Ramza.*Józef Barecki*.*Szymon Szczygielski*.

INSTYTUTA DOBROCZYNNE

dla uczącój się Młodzieży.

Bursa Jerozolimska i Philosophorum :

X. Jan Rogutowicz, Senior Bursy.*Alexander Wroblewski*, Vice-senior.

Bursa Muzyczna :

X. Penitencyarz, Prowizor Bursy, vacat.*Wincenty Gorączkiewicz*, Senior Bursy.

KONSTYTUCYA

WOLNEGO MIASTA KRAKOWA

I JEGO OKRĘGU.

Artykuł 1.

Miasto Kraków wraz z jego Okręgiem uznane jest na wieczne czasy za wolne, niepodległe i ściśle neutralne, pod opieką Austrii, Prus i Rosyi.

Artykuł 2.

Gdy stan ściślej neutralności wolnego M. Krakowa i jego Okręgu, zasadza się na traktatach i na stosunkach gwarancyi i opieki, jakie mu przez trzy Wysokie Opiekuncze Dwory temż traktatami zapewnione zostały, wynika stąd:

1. Iż każdy czyn jawny lub potajemny, każde przedsięwzięcie mające na celu przeci-

stoczenie lub zamieszanie porządku publicznego, istniejącego w państwach znajdujących się pod panowaniem jednego z trzech Opiekunczych Monarchów, tudzież każde uczestnictwo w podobnych przedsięwzięciach lub czynach, jest wyraźnem zgwałceniem téj ściślej neutralności, stanowiącej pierwszy istnienia kraju tego warunek, i z tego powodu będzie uważane, ścigane i karane przez Władze krajowe i według ustaw obowiązujących, jak gdyby sprawca onego stał się winnym przestępstwa politycznego, przeciw wolnemu miastu Krakowu.

2. Iż niemoże być dozwolony ani w mieście Krakowie, ani w jego Okręgu, przytułek ani opieka ludziom z pod broni uszłym, lub osobom przez prawo ściganym, będącym zbiegami i należącym do jednego z trzech Opiekunczych Dworów, tudzież, iż gdyby stósowne Władze zażądały ich wydania, osoby takie powinny być przytrzymane i odstawione bez zwłoki i pod dostateczną strażą na miejsce granicy na ten cel wskazane,

Artykuł 5.

Religia Katolicko - Apostolsko - Rzymska, wyznawana przez największą część mieszkańców wolnego miasta Krakowa i jego Okręgu,

utrzymuje się jako Religia kraju. Będzie ona zawsze przedmiotem szczególniejszej troskliwości Rządu, nie uwłaczając przecież w niczem wolności innych wyznań Chrześcijańskich, które wszystkie bez żadnego wyjątku będą mogły być wyznawanemi wolno i publicznie pod opieką Rządu.

Pod opieką prawa zostają także wyznania tolerowane, w których liczbie objęte jest wyznanie Mojżeszowe.

Artykuł 4.

Różność wyznań Chrześcijańskich, nie pociąga za sobą żadnej różnicy w używaniu praw cywilnych i politycznych.

Artykuł 5.

Prawa teraźniejsze rolników są utrzymane. Każdemu wieśniakowi wolno jest przenieść osobę równie jak własność swoją, wedle form prawem przepisanych. Stosunki włościanina względem właściciela gruntu, stanowią umowę, bądź domniemaną; bądź wyraźną: równie pierwsza jak druga ściśle zachowaną być powinna. Względnie gruntów do uprawy mu użyczonych, uważać włościanina należy jako dzierżawcę, opłacającego dzierżawę swoją bądź to pieniędzmi, bądź

ziemiopłodami, bądź téż usługami osobistemi. Równie właścicielowi jak dzierżawcy, wolno jest rzec się umowy domniemanéj i zawrzeć nowe układy. Każdy rolnik ma niezaprzeczoną zdolność używania wszelkich praw cywilnych i politycznych, bądź czynnych (actifs), bądź biernych (passifs), jeżeli posiada kwalifikacye konstytucyą przepisane.

Artykuł 6.

W obliczu prawa wszyscy mieszkańcy kraju są równi, i wszyscy zostają pod równą onegoż opieką, bez różnicy stanu lub kondycji.

Prawo opiekuje się także cudzoziemcami którzy mieszkają i mieszkać będą w wolném mieście Krakowie i jego Okregu, wyjawszy ludzi z pod broni uszłych lub od prawa ściąganych, którzy są zbiegami i poddanymi jednego z trzech Opiekunczych Dworów. Po przemieszkanych pięciu latach, przy nienaganném sprawowaniu się i po nabyciu własności, cudzoziemcy będą przypuszczeni do używania praw politycznych, byle tylko posiadali kwalifikacye i dopełnili warunków Konstytucyą przepisanych. Poddani trzech Opiekunczych Dworów, nie będą jednak mogli być przypuszczanymi do używania tych praw w wolném mieście Krakowie i jego O-

kregu, póki nie okażą otrzymanego od właściwego Rządu aktu usamowolnienia lub pozwolenia. Skoro dopełnią tego warunku, Senat będzie mógł skrócić względem nich przeciąg lat pięciu zamieszkania.

Każdemu mieszkańcowi kraju, wolno jest się expatryować.

Artykuł 7.

Rząd wolnego miasta Krakowa i jego Okregu zostaje w Senacie, złożonym z ośmiu członków nazwanych Senatorami i Prezesa. Senat sprawuje w całej zupełności władzę wykonawczą. Wszelka władza wykonawcza lub administracyjna od niego tylko pochodzić może.

Prawo wyrzeczenia względem odwoływania się do łaski od kar wszelkiego rodzaju, służy w części Senatowi, w części Prezesowi onego, jako Naczelnikowi Rządu.

Wyjęte są jednak z pod prawa odwoływania się do łaski, wyroki Sądu najwyższego, o których poniżej w artykule 19 mowa, tudzież policyi prostej, któremu oznaczona kara jednego miesiąca aresztu lub sta złp: nie przechodzi.

Jeżeli Prezes nie użyje prawa uczynienia wniosku za ulaskawieniem winowajcy, prawo

w tym razie wykonane zostanie. Jeżeli przeciwnie użyje tej prerogatywy, natenczas za pytanie, czyli kara ma być w zupełności odpuszczoną, lub też, czyli i w jaki sposób ma być zwolnioną, rozstrzygnięta będzie większością głosów w Senacie.

Trybunał właściwy winien będzie oznajmić Prezesowi Senatu, w przeciągu 24 godzin, o każdym wyroku pociągającym za sobą karę śmierci, i czekać będzie rozkazu Naczelnika Rządu względem wykonania onego.

W przypadku słabości, nieobecności dłuższej nad miesiąc lub śmierci Prezesa, Senat wykonywa prawo łaski w całej onego rozciągłości.

Artykuł 3.

Siedmiu Senatorów tudzież Prezes, będą obierani przez Zgromadzenie Reprezentantów; jednego zaś Senatorsa, Kapituła z pomiędzy członków swoich wybierać będzie.

Prezes przez Zgromadzenie Reprezentantów obrany, nie będzie mógł wejść w sprawowanie obowiązków swoich, dopóki trzy Opiekunskie Dwory nie wyrzekną, iż przeciw wyborowi jego nie mają do zarzucenia.

Jeżeliby w przeciągu trzech miesięcy najpóźniej, licząc od dnia obioru, który z Wy-

sokich Dworów nie nadesłał swego oświadczenia się, milczenie jego będzie uważane za przychylenie się domniemane do nastąpiącego wyboru.

Jeżeli który z trzech Dworów nie uzna nowo obranego Prezesa, wtedy zwołanym zostanie Sejm nadzwyczajny, który przystąpi do innego wyboru, a natenczas zezwolenie, bądź wyrażne, bądź domniemane dwóch Opiękuńczych Dworów, a które tym razem w przeciągu *sześciu* tygodni nastąpić powinno, będzie dostatecznem do uczynienia wyboru ważnym, byleby tenże na też samę nie padł osobę. Tym samym sposobem postąpiono będzie względem wszystkich następujących wyborów, któreby potrzebnemi stać się mogły. Tym czasem zaś Senat wybierze jednego z swoich członków do pełnienia *tymczasowie* obowiązków Prezesa.

Dostojność Prezesa Senatu lub Senatora, nie dozwala pełnienia żadnego innego urzędu lub obowiązku płatnego.

Każdy Obywatel wolnego miasta Krakowa i jego Okręgu, posiadający własności i warunki art: 21 konstytucyi przepisane, może się podać za Kandydata na urząd Senatora lub Prezesa Senatu do deputacyi Sejmowej wyznaczonej do sprawdzania kwalifikacyj

Ta zaś dopełniwszy takowe sprawdzenie, ułoży listę Kandydatów i wręczy ją Prezydującemu w Zgromadzeniu Reprezentantów, który odeśle ją do Senatu, celem przejrzenia kwalifikacyj osób podających się. Senat obowiązany czuwać nad zachowaniem nietykalném ustawy konstytucyjnej od wszelkiego pogwałcenia, będzie mieć prawo wyłączenia Kandydatów których nie uzna za posiadających wymagane usposobienie, zawsze jednak w takim razie, winien będzie wskazać w czém prawu zadosyć uczynioném nie zostało.

Po takowem roztrząśnieniu, odeśle listę Prezydującemu w Zgromadzeniu Reprezentantów, który po głośném onęj przeczytaniu, wezwie członków Zgromadzenia do wyboru sekretne mi kreskami, które wszakże być tylko mogą dawane osobom, zamieszczonym na liście kandydatów przez Senat sprawdzonęj. Każdy wybór stanowi się większością głosów; w razie zaś równości kresek, Prezydujący w Zgromadzeniu kreską swoją równość tę rozwiąże.

Artykuł 9.

Prezes Senatu zostanie w urzędowaniu przez lat sześć, lecz może być na nowo obranym, równie jak Senatorowie czasowi.

W liczbie Senatorów, dwóch będzie dożywotnich, a sześciu czasowych. Senator przez Kapitułę wybrany, do tej ostatniej liczby należeć będzie.

Z pomiędzy Senatorów czasowych przez Zgromadzenie Reprezentantów wybranych, część wychodzić będzie co trzy lata z kolei starszeństwa ich wyboru tak, iż każdy czasowy Senator pozostanie w obowiązku przez sześć lat. Zgromadzenia prawodawcze zwyczajne, obierać będą kolejną, raz dwóch Senatorów czasowych i Prezesa, drugi raz trzech Senatorów oprócz innych wyborów dla zapelnienia miejsc, któreby w przeciągu między jednym a drugim zebraniem się Reprezentantów zaważowały.

Senator przez Kapitułę wybrany, wychodzić będzie z Zgromadzenia co lat sześć, chybaby został na nowo obrany.

W przypadku śmierci Prezesa, lub gdyby ogół Senatorów przez Reprezentantów obranych, zmniejszył się bądź z przyczyny śmierci, bądź też przez inne wypadki do liczby czterech, natenczas zwołanym zostanie Sejm nadzwyczajny, celem obrania nowego Prezesa i brakujących Senatorów, wyjawszy gdyby termin przypadającego Sejmu zwyczajnego, niebył nad sześć miesięcy oddalony. Senat

obierze jednego z swoich członków dla zastąpienia zmarłego Prezesa, dopóki nowy nie zostanie obrany. Gdyby miejsce Senatora przez Kapitułę wybranego, zawakowało przed wyjściem sześciu lat, Kapituła przystąpi niezwłocznie do nowego wyboru.

Senatorowie czasowi nadzwyczajnie bądź przez Kapitułę, bądź przez Izbę Reprezentantów w zastępstwie ubitych przed wyjściem czasu ich urzędowania obrani, pełnić będą obowiązki swoje tylko przez ciąg czasu, przez który poprzednicy ich na takowych urządach zostawać mieli. To samo zachowaniem będzie względem Prezesa mianowanego w przeciągu między jednym a drugim zwyczajnem Zgromadzeniem Reprezentantów, dla zastąpienia tego który ubył.

Prezes przez Sejm nadzwyczajny obrany, będzie mógł rozpocząć urzędowanie, nie czekając uznania trzech Opiekunów Dworów art. 8 przepisanego, jeżeli czas przez który ma urzędować, nieprzechodzi przeciągu dwóch lat.

Artykuł 10.

Używać będą prawa politycznego obierania Reprezentantów:

1. Prałaci, Kanonicy, Proboszczowie lub ich zastępcy.
2. Właściciele ziemi, domów, lub jakiegobądź innych nieruchomości, jeżeli opłacają pięćdziesiąt złp: podatku gruntowego.
3. Wieczyści dzierżawcy folwarków, tak narodowych, jako też tych, które dawniej do miasta Krakowa należały, tudzież posiadacze emfiteutyżni wsiów i folwarków.

Objęci są w tej klasie rolnicy trzymający w dzierżawie wiezystej młyny lub inne nieruchomości, jeżeli od takowych najmniej 400 złp: czynszu rocznego opłacają.

Wsie złożone więcej jak z dwudziestu domów wieśniaczych, w których wszyscy rolnicy są wiezystymi dzierżawcami czynsz roczny opłacającymi, będą mieć prawo wybierania z pośród swej gromady jednego czynszownika, który w imieniu współmieszkańców swoich sprawować będzie prawo polityczne obierania; wolność jednak ta służyć będzie jedynie mieszkańcom takiej włości, w którejby nie był żaden inny obywatel prawa obierania używający.

4. Entreprenierowie fabryk lub rękodzielni, kupcy hurtowi i wszyscy członkowie kon-

gregaeyi kupieckiej, którzy rzeczywiście handel prowadzą.

5. Rektor i Professorowie Uniwersytetu, tak czynni, jako też emeryci, tudzież Naczelnicy lub Dyrektorowie i Nauczyciele czynni i emeryci Liceów lub gimnazyów.

Wszystkie te osoby używać będą prawa obierania, skoro dojdą pełnoletności prawem przepisanej, i będą mogły być obieraniemi do rozmaitych urzędów, jeżeli dopełnią innych warunków art. 21 konstytucyi postanowionych.

Nie używają prawa politycznego obierania, chociażby nawet prawem przepisane posiadali kwalifikacye:

1. Zakonnicy w ogólności jakiegokolwiek reguły.
2. Wszelkie osoby w służbie prywatnej będące przez czas téjże służby.
3. Osoby wyznani jedynie tolerowanych, jako to żydzi i inni niechrześcianie; dopóki nie nabędą praw politycznych,

Nikt do wotowania w Zgromadzeniu obierczém przypuszczonym być nie może, jeżeli nie jest zapisanym na liście wotujących. Kon-

sytorz Biskupi układać będzie listę osób Duchowienstwa świeckiego, Uniwersytet listę Professorów i Przełożonych nad Instytutami publicznemi wychowania, Wójci nareszcie gmin tak miejskich jako też okręgowych listy wszystkich innych obywateli mających prawo głosowania w Zgromadzeniach obiorczych.

Wszystkie te listy będą sprawdzone i zatwierdzone przez Senat, który sam posiada władzę wyrzeczenia o regularności działań Zgromadzeń obiorczych, i o ważności wyborów.

Jeżeliby Senat uznał nieregularnem które z działań okręgu obiorczego, lub unieważnił wybory już poczynione; natenczas winien będzie usprawiedliwić się z tego, przytaczając w czem nie stało się zadość niniejszej Konstytucyi lub Statutowi Organicznemu o Zgromadzeniach politycznych.

Artykuł 11.

Senat mianuje na wszystkie posady administracyjne, oprócz tych które Konstytucya są wyjęte, i odwołuje podług woli Urzędników przez siebie mianowanych.

Urzędnicy publiczni bądź przez Zgromadzenie Reprezentantów, bądź przez Zgro-

madzenie obiorcze mianowani, mogą być przez Senat w urzędowaniu zawieszonymi, lecz odwoływany przez Niego być dowolnie niemogą.

Odwwołanie urzędnika przez Senat mianowanego, równie jak zawieszenie w urzędowaniu urzędnika przez Reprezentacyą lub Zgromadzenie obiorcze mianowanego, niemoże nastąpić, jak większością głosów Senatu w wielkim komplecie zebranego, wyjawszy członków prawnie nieobecnych.

Senat mianuje także do wszystkich beneficjów kościelnych, których nadawstwo do Rządu należy, z wyłączeniem czterech Kanoniów w Kapitułe zachowywanych dla Doktorów fakultetów sprawujących obowiązki nauczycielskie, a na które Uniwersytet mianować będzie.

Artykuł 12.

Wolne miasto Kraków z Okręgiem swoim podzielone będzie na gminy miejskie i wiejskie.

Każda z tych gmin mieć będzie Wójta obranego przez Zgromadzenie obiorcze jej Okręgu, z listy Kandydatów przez Senat przedstawić się mającój, a która po trzech

przynajmniej Kandydatów dla każdej gminy obejmować powinna.

Obowiązkiem Wójtów będzie:

1. Wykonywać rozkazy Rządu,
2. Utrzymywać policyą miejscową według instrukcyj jakie im wydane zostaną.

Wójci zostawać będą w urzędowaniu przez lat sześć i mogą być na nowo obierani.

W przypadku choroby, nieobecności, zawieszenia w urzędzie, lub śmierci Wójta, Senat przynajmniej mu zastępcę, którego urzędowanie trwać będzie, dopóki albo właściwy Wójt do obowiązków swych nie wroci, lub nowy w miejsce jego obrany nie zostanie.

Warunki do zostania Wojtem żądane są:

1. Wyznawać wiarę chrześcijańską,
2. Mieć 24 lat skończonych,
3. Odbić cztery klasy w jednym z Instytutów naukowych publicznych bądź w Krakowie, bądź w państwach trzech Opiekunich Dworów.

Są jednak wyjęci od obowiązku usprawiedliwienia tego ostatniego warunku ci, którzy już sprawowali obowiązki Wójta gmi-

ny, lub urząd wyższego rzędu bądź w Krakowie, bądź w jednym z państw zostających pod panowaniem trzech Opiekunich Dworów.

W gminach wiejskich, może być kilku zastępców Wojtów, jeżeli tego okoliczności wymagają.

Zastępców takowych Senat mianuje; właściciele wsiów mają przed innymi pierwszeństwo do téj posady.

Artykuł 13.

Dwie lub więcej gmin według potrzeby, połączone będą w jedno Zgromadzenie obiorcze mające obierać Reprezentantów, Wojtów gmin i Kandydatów na urząd Sędziów pokoju i będzie miany wzgląd, ażeby każde z tych Zgromadzeń, których trzy w mieście a sześć wokregu znajdować się powinno, miały ile możności równą liczbę wotujących.

Zgromadzenia te obiorcze zbierać się będą w skutek aktu zwołania przez Senat wydawać się mającego, który oznaczyć zarazem winien czas trwania ich obrad i przedmioty, które pod ich rozprawę oddane będą. Przewodniczyć im będzie Marszałek przez Senat mianowany.

Artykuł 14.

Co trzy lata za poprzedniem przez Senat ogłoszeniem aktu zwołania, zbierać się będzie w pierwszy Poniedziałek miesiąca Grudnia Zgromadzenie Reprezentantów, które dłużej nad sześć tygodni trwać nie będzie mogło.

Oprocz służącego mu prawa obierania Senatorów i Prezesa Senatu, Sędziów i Prezesów sądów, według postanowień późniejszych artykułami objętych, Zgromadzenie Reprezentantów sprawować będzie wszystkie własności władzy prawodawczej i wotować wszytkie projekta do praw, stanowić będzie budżet na lat trzy, roztrząsać rachunki roczne administracyi, mianować nieustającą kommissyą obrachunkową, która w przeciągu od jednego do drugiego zebrania się Reprezentantów, winna będzie kontrolować i porządkować rachunkowość wszelkich gałęzi administracyjnych, stósownie do prawideł postanowionych. Ma w reszcie prawo na wniesienie Senatu, lub jednego z Członków swoich, oskarżenia i pociągnięcia większością dwóch trzecich części głosów przed Sąd najwyższy sprawiedliwości, każdego Członka Senatu, licząc wto Sekretarza Generalnego, tudzież każdego Urzędnika publicznego mianowanego przez Zgromadzenie Reprezentan-

tów lub obiorcze, któryby się stał winnym zgwałcenia Konstytucyi, lub został obwiniony o kradzież publicznego grosza, o zdzierstwo, przeniewierzenie się albo nadużycie władzy.

Prokuratorowie przy Sądach, mogą być również przed Sąd najwyższy za występki dopiero wymienione pociągani.

Artykuł 13.

Zgromadzenie Reprezentantów składać się będzie:

- 1) Z Deputowanych od gmin, których każde Zgromadzenie obiorcze, tak w mieście jako też okręgu, dwóch obierze, wyjawszy z nich Zgromadzeń okręgowych, w których największa liczba elektorów okaże się, a w których każde po trzech Reprezentantów obierze.
- 2) Z dwóch Członków delegowanych od Senatu.
- 3) Z dwóch Członków delegowanych od Kapituły.
- 4) Z dwóch Doktorów Fakultetów, delegowanych od Uniwersytetu.
- 5) Z czterech Urzędników pojedynczych w urzędowaniu będących, dwóch z miasta

a dwóch z okręgu, wziętych z kolei wedł
liczby porządkowej ich okręgów.

Prezydujący w Zgromadzeniu Reprezen-
tantów, obranym będzie z pomiędzy dwóch
Członków delegowanych od Senatu.

Oprócz dopiero wymienionych osób dele-
gowanych, nie będzie mógł odtąd być wy-
branym na Deputowanego od gmin, żaden
Senator, żaden Członek Kapituły lub Uni-
wersytetu, żaden Urzędnik bądź administra-
cyjny, bądź sądowy, ani też Adwokat.

Głosowanie tajne nie będzie mogło mieć
miejsca tylko przy wyborach Urzędników pu-
blicznych, tudzież przy oddawaniu ich pod
sąd; we wszystkich innych przypadkach,
głosy jawnie dawane będą.

Żaden projekt do ustawy bądź nowej, bądź
też mającej na celu wprowadzenie jakiej zmia-
ny w ustawie lub urządzeniu istniejącem, nie
będzie mógł zostać oddanym pod rozwałę
Zgromadzenia Reprezentantów, jeżeli wprzód
Senatowi komunikowany i przez tenże wię-
kszością głosów przyjętym nie był.

Projekta rzeczzone powinny być przedsta-
wionemi Zgromadzeniu Reprezentantów do
decyzji przynajmniej w trzynastym dniu po-

siedzeń jego, wyjąwszy budżet, rewizyą rachunków i ustawy skarbowe, które winny być przedstawionemi Zgromadzeniu Reprezentantów, najpóźniej w czwartym dniu jego posiedzeń.

Zgromadzenie Reprezentantów nie będzie mogło samo z siebie czynić odmian w projektach do ustaw od Senatu przedstawionych, lecz tylko je wprost przyjąć lub odrzucić; wolno mu będzie jednak przedstawić Senatowi zmiany, któreby za potrzebne uznało, a to według postanowień Statutu Organicznego.

Artykuł 16.

Projekta do zmiany lub zniesienia prawa istniejącego, Zgromadzeniu Reprezentantów przedstawione, nie będą mogły być przyjęte, jak większością pięciu szóstych części wotujących. Bez tej większości głosów, zmiana lub zniesienie praw nie ma miejsca. Jeżeliby jednak Senat w wielkim komplecie zebrany, uznał większością dwóch trzecich części głosów, iż dobro publiczne wymaga, ażeby projekt do zmiany prawa, był pod rozprawę przyszłego Zgromadzenia prawodawczego oddany, w ten czas prosta w tymże Zgromadzeniu większość głosów, jest dostateczna do nadania mu mocy prawa obowiązującego.

Artykuł 17.

Tak dla miasta Krakowa jako i jego okregu postanowieni będą Sędziowie Pokoju, mianowani przez Zgromadzenie Reprezentantów z Kandydatów objętych listami, przez Zgromadzenia obiorcze sporządzonemi, a przez Senat sprawdzonemi i potwierdzonemi.

Urzędowanie ich mające na celu pojednywanie Stron, trwać będzie przez lat trzy.

Będą także Podsędkowie, obowiązani wyprawdzać indagacye summaryczne w sprawach kryminalnych i poprawczych, tudzież ścigać i sądzić w pierwszej instancyi przestępstwa policyjne. Urząd ich jest dożywotni.

Artykuł 18.

Będzie Sąd pierwszy Instancyi i Sąd Apellacyjny.

Każdy z nich złożony będzie z Prezesa i dostatecznej liczby Sędziów, z których połowa wraz z Prezesem będą dożywotnimi, druga zaś połowa czasowymi. Jeżeliby w którym z Trybunałów liczba Sędziów nie była parzystą, przewyżka idzie na korzyść Sędziów dożywotnich.

Ażeby zostać obranym Sędzią dożywotnim, potrzeba być wprzód Sędzią czasowym.

Sędzia czasowy sprawować będzie swóy urząd przez lat sześć, lecz będzie mógł być na nowo obranym.

Obecność trzech Sędziów licząc w to Prezesa, potrzebną jest do wyrokowania w pierwszej, a pięciu w drugiej Instancyi.

Dwa te Sądy wyrokować będą we wszystkich sprawach cywilnych, kryminalnych i handlowych, wyiawszy spory administracyjne i przestępstwa, należące według art: 19 do rozpoznania Sądu najwyższego.

Będzie Trybunał 3ciéy Instancyi złożony :

- a) z Prezesa i dwóch Sędziów stałych i dożywotnich ;
- b) z Sędziego Appellacyjnego losem z pomiędzy członków, którzy nie sądzili sprawy przed trzecią Instancyą wprowadzić się mającý, wyznaczonego.
- c) z Sędziego Trybunału pierwszéy Instancyi równie losem z pomiędzy członków, którzy tego samego processu nie sądzili, wyznaczonego.

Obecność wszystkich Sędziów licząc w to Prezesa, potrzebną jest do wydania wyroku w trzeciej i ostatniej Instancyi.

Ustawa oddzielna urządzi sposób zastępstwa w przypadku potrzeby onego.

Sąd trzeciý Instancyi, nie będzie mógł rozsądzać głównego przedmiotu sprawy, iak w przypadkach następujących:

- 1) Jeżeli wyroki dwóch Instancyi, bądź w sprawie cywilney, bądź w sprawie kryminalney wydane, nie są z sobą zgodne.
- 2) Jeżeli od dwóch wyroków zgodnych bądź w sprawie cywilney, bądź kryminalney wydanych, Strona odwołuje się do kassacyi, i gdy Trybunał trzeciý Instancyi, wyda poprzednio wyrok ustanawiający, w czém wyraźna obraza prawa, lub zwałcenie form istotnych postępowania sądowego, miały miejsce.
- 3) Jeżeli w sprawie kryminalney zapadł wyrok śmierci lub więzienia przechodzącego lat dziesięć. W tym przypadku sprawa będzie z urzędu odesłana do trzeciý Instancyi.

Nie będą mogły w żadnym razie bydź odnoszone do trzeciý Instancyi:

- a) Sprawy cywilne, których wartość w głównym przedmiocie nie przenosi sześć set złotych polskich.

b) Sprawy policyi prostéy.

Sprawy te będą dostatecznie w Sądzie Appellacyjnym rozstrzygane.

Prezes i Sędziowie trzech Instancyi, tudzież Podśędkowie, obierani będą przez Zgromadzenie Reprezentantów z pomiędzy Kandydatów obiętych listą przez Kommissyą kwalifikacyjną ułożoną, a przez Senat sprawdzoną i zatwierdzoną.

Oprócz tego, obierać będzie Zgromadzenie Reprezentantów w sposobie dopiero wyrażonym, potrzebną do trzech Instancyi liczbę Sędziów dożywotnich i czasowych, jako też Podśędków i Urzędników poiednawczych, dla zapelnienia mieysc, ktoreby w przeciągu od jednego do drugiego Zgromadzenia Reprezentantów, zawałowaly.

Zaden Sędzia nie może bydź inaczéy z urzędu złożonym, jak za wyrokiem Sądu najwyższego art: 49 ustanowionego.

W każdéy Instancyi liczba Sędziów obecnych licząc wto Prezesa, mających wyrokować w sprawie, powinna bydź nieparzystą.

Los oznaczy który z Sędziów ma się oddać.

Ktokolwiek posiada kwalifikacye, artykuł 21 przepisane, może na wakujące miejsce Sędziego lub Prezesa iednego z trzech sądów lub też Podśędka, podać się za Kandydata do Kommissyi, przez Izbę celem roztrząśnienia kwalifikacyi wyznaczonę, która w tym razie według przepisów artykuł 8 sposób podawania się na Kandydatów do urzędu Senatorsa lub Prezesa Senatu obcymuiącego postąpi.

Artykuł 19.

Sąd najwyższy na przypadek art. 14 przewidziany, składać się będzie :

- a) z pięciu Reprezentantów losem wyciągniętych ;
- b) z dwóch Członków Senatu przez tenże wybranych ;
- c) z Prezesów trzech Instancyi lub ich Zastępców ;
- d) z trzech Urzędników pojednawczych z kolei według liczby ich okręgów powołanych ;
- e) z dwóch Obywateli, obranych przez Urzędnika pod Sąd oddanego.

Sąd ten wybierze z pomiędzy siebie Prezydnującego, i na przypadek prawuęj przeskody zastępcę jego.

Urzędnik pod sąd oddany, winien pod u-
tratą tego dobrodzieystwa, podać dwóch oby-
wateli do wyboru mu dozwolonych, zaraz po
ustanowieniu sądu.

W razie ich śmierci, choroby, lub prawne-
go wyłączenia, oddany pod sąd ma prawo za-
stąpienia ich innymi obywatelami.

Obecność dziewięciu członków, potrzebną
jest do wyrokowania w tym sądzie.

Jeżeli Urzędnik pod sąd oddany dla braku
dowodów od Instancyi uwolniony zostanie,
natenczas Sąd najwyższy będzie uważany jako
trwający przez przeciąg od jednego do dru-
giego Zgromadzenia Reprezentantów, ażeby
mógł w zdarzonym przypadku, zająć się po-
wtórnie tą samą sprawą.

Rozumie się przez się, iż pod względem
przestępstw z sprawowaniem urzędu styczno-
ści nie mających, każdy bądź Sędzia, bądź
Urzędnik administracyjny, czyli jest przez
Senat, czy przez Zgromadzenie Reprezen-
tantów lub obiorcze mianowany, ulegać bę-
dzie sądom zwyczajnym.

Artykuł 20.

Sadownictwo jest niepodległe. Przez nie-
podległość Sędziego rozumieć się ma służąca

mu wolność oświadczenia nieuległe swojego zdania w sądzeniu; stósownie do prawa. Wszelkie inne określenie lub tłómaczenie niepodległości Sędziego, uznaje się za nadużycie.

Sądownictwo zatem podlega nadzorowi zwierzchnemu Rządu.

W skutku tego prawa Rząd będzie:

- a) Doglądać biegu spraw sądowych, żądając ażeby mu peryodycznie wykazy ich stanu podawane były, i pobudzać do pilności Sędziów opieszalych;
- b) Czuwać szczególniej nad sprawami kryminalnemi. Każdy Sędzia gdy wyda rozkaz aresztowania obywatela, winien jest pod ciężką karą w przeciągu dwudziestu czterech godzin donieść o tém Senatowi, równie jak o powodach aresztowania, i regularnie co miesiąc zawiadomić go o stanie sprawy;
- c) Mieć będzie taki sam bezpośredni nadzór nad Sądem trzecięj Instancyi, jaki tenże sprawuje nad niższemi władzami sądowemi przez swojego Prezesa, który wtęj mierze jest Senatowi odpowiedzialnym.

Rząd mianować będzie na przedstawienie Prezesa Sądu trzecięj Instancyi na wszystkie

urzędy sądowe, które nieulegają mianowaniu Zgromadzenia Reprezentantów.

Wrazie sporu o jurydykę między władzami sądowymi i administracyjnymi, ustanowiony będzie Komitet, złożony z trzech Senatorów mianowanych przez Prezesa Senatu, z Prezesów trzech Instancyj, lub ich zastępców, i z Prokuratora przez Senat wyznaczonego. Komitet ten, rozpoznawszy spór o jurydykę, spisie wywód onego słowny, dołączy swoje wnioski i prześle do decyzji Senatu w wielkim komplecie zebranego.

Artykuł 21.

Warunki do zostania Prezesem Senatu, lub Senatorem, są:

1. Należć do jednego z wyznań Chrześcijańskich;
2. Mieć lat 35 skończonych;
3. Odbyć examina w jednym z wyższych Instytutów naukowych, bądź w Krakowie, bądź w państwach trzech Opiekunczych Dworów.

Są wyłączone od tego warunku, jeżeli inne Konstytucya przepisane posiadają kwalifikacye, osoby, które sprawowały już urząd wyższego rzędu, jako to: Sędziego lub człon-

ka należącego do obrady władzy administracyjnej, bądź w Krakowie, bądź w Państwach trzech Opiekunich Dworów.

4. Posiadać bądź w mieście nieruchomość opłacającą podatku gruntowego złpol: sto, bądź w okręgu własność nieruchomą albo też dzierżawę wieczystą lub emfiteutyczną opłacającą złpols: sto pięćdziesiąt podatku gruntowego, a nabytą przynajmniej na rok przed obiorem.

Warunki do zostania Sędzią Trybunału pierwszej Instancji lub Podśędkiem, są:

1. Należć do jednego z wyznań Chrześcijańskich;
2. Mieć lat dwadzieścia sześć skończonych;
3. Odbyć nauki prawa bądź w Krakowie, bądź w państwach trzech Opiekunich Dworów;
4. Praktykować przez lat dwa przy Trybunale Iwskiej Instancji, lub też rok jeden przy Trybunale, a drugi rok przy Sędzim pokoju lub Podśędku.
5. Być Doktorem prawa, lub odbyć examen przed Kommissją na ten cel wyznaczoną.

Ażby zostać Sędzią drugiej lub trzeciej Instancyi, albo też Prezesem jednego z 5ch Trybunałów, potrzeba oprócz powyższych warunków, sprawować wprzód urząd Sędziego pierwszej Instancyi lub Prokuratora.

Ażby być Sędzią Pokoju, potrzeba mieć lat dwadzieścia sześć skończonych, i używać praw politycznych czynnych lub biernych, to jest: posiadać prawo obieralności lub przynajmniej obierania.

Ażby być wybranym na Reprezentanta gminy, potrzeba:

- a. posiadać prawo polityczne obierania w mieście Krakowie lub jego okręgu;
- b. Mieć dwadzieścia sześć lat skończonych;
- c. posiadać w kraju własność nieruchomości lub emfiteutyczną, oplacającą bądź w mieście pięćdziesiąt złp: bądź w okręgu siedmdziesiąt pięć złpols: podatku gruntowego, lub trzymać w dzierżawie wieczystej nieruchomości siedmdziesięciu pięciu morgów Chelminskich gruntu, albo też zakład fabryczny lub handlowy, wartości złp: dziesięciu tysięcy; w stanie Duchownym dosyć jest być Proboszczem przy parafii ustanowionym.

Probaszczowie powinni wprzód od Biskupa otrzymać na to pozwolenie, ażeby mogli być przez Zgromadzenie obiorcze na Reprezentantów obierani.

Jak poddani trzech Opiekunich Dworów nie mogą być przypuszczeni do używania praw politycznych w mieście wolném Krakowie i jego okręgu, dopóki nie okażą otrzymanego od właściwego Dworu aktu usamowolnienia lub pozwolenia, tak też równie powinni otrzymać pozwolenie swego Rządu, aby mogli być obrani lub mianowani na jakikolwiek urząd; pozwolenie takowe raz udzielone, nie będzie mogło przez przeciąg prawny urzędowania przez nich przyjętego, zostać odwołane.

Artykuł 22.

Nie mogą zasiadać z sobą jednocześnie ani w Senacie, ani w żadnym z Sądów, ani w Izbie Reprezentantów, ojciec z synem, bracia, szwagrowie, stryj z synowcem, wuj z siostrzeńcem, teść i zięć lub pasierb, ani bracia stryjeczni lub cioteczni.

Wyłączeni są od tego zastrzeżenia co do zasiadania jednoczasowego w Izbie Reprezentantów, Delegowani z Senatu, Kapituły i Uniwersytetu, równie jak i Urzędnicy poje-

dnawczy, którym pokrewieństwo lub powinowactwo pomiędzy sobą lub pomiędzy nimi a Reprezentantami przez Zgromadzenie obiorcze wybranymi, nie będzie stawało na przeszkodzie do zasiadania w Izbie.

Artykuł 23.

Obwieszczenie praw, jako też wydawanie i ogłoszenie ustaw policyjnych i urzędzeń administracyjnych, należą do Senatu.

Wszystkie akta rządowe, prawodawcze i sądowe, pisane będą w języku polskim.

Artykuł 24.

Rząd nie może nigdy postanowić kary konfiskacyi, wyjąwszy przedmiotów kontrabandy na skarb zabranych.

Artykuł 25.

Dochody i wydatki Uniwersytetu składać będą część budżetu ogólnego wolnego miast Krakowa i jego okręgu.

Artykuł 26.

Służba wewnętrznego bezpieczeństwa i policyi odbywać się będzie przez oddział dostateczny Milicyi municypalnej, którym dowodzić będą Officerowie przez Senat miano-

wani. Będzie także uzbrojoną dostateczna liczba Zandarmów, dla bezpieczeństwa dróg i wsiów.

Siła ta zbrojna zostawać będzie pod rozkazami Prezesa Senatu.

Artykuł 27.

Wrazie sprzeczności zdań, bądź między Senatem a Zgromadzeniem Reprezentantów bądź między członkami jednego lub drugiego w przedmiocie rozciągłości ich władzy, lub tłumaczenia niniejszej Konstytucyi, Rezydenci trzech Opiekunich Dworów za wezwaniem urzędowem o to do Nich przez Izbę lub Senat uczynionem, zbiórą się na konferencyą, celem rozstrzygnięcia zachodzącego sporu, z zastrzeżeniem wszakże potwierdzenia Wysokich Dworów swoich.

Artykuł 28.

Niniejszy akt konstytucyjny zastąpi od chwili ogłoszenia onego, dawną konstytucyą wr. 1818 rozwiniętą.

Wszystkie ustawy i instytucye, któreby niniejszej poprawionej Konstytucyi były przeciwnie, są i zostają zniesione.

Artykuł 29.

Wysokie Trzy Opiekuńcze Dwory, jako Poręczyciele niniejszego aktu konstytucyjnego, zachowują sobie prawo czuwania nad ściśłem onego wykonaniem.

Działo się w Krakowie d. 30 Maja 1833.

Baron de PFLÜGL

*Kommissarz nadzwyczajny i pełnomocny Jego
Ces. Król: Apostolskiej Mości.*

[M. P.]

v. FORCKENBECK

*Kommissarz nadzwyczajny i pełnomocny Naj-
jaśniejszego Króla Jmci Pruskiego.*

[M. P.]

L. TĘGOBORSKI

*Kommissarz nadzwyczajny i pełnomocny Naj-
jaśniejszego Cesarza Wszech Rosyji.*

[M. P.]

LISTA REPREZENTANTÓW

Na zgromadzeniu w miesiącu Sierpniu 1833.

Deputowani z Gmin:

PP. Czerniński Jakób	]	z Zgr: 1 obior: miejs:		
• Piechocki Jan K.				
• Bugayski Marcelli	]	• 2 •		
• Meczyszewski Hila:				
• Czapski Adam	]	• 5 •		
• Gielg Jan				
• Lipczyński Franc:	]	z Zgrom: 1 okręg:		
• Rudowski Leon				
• Zapalski Józef	]	• 2 •		
• Bader Tomasz				
• Kielczewski Alex:	]	• 3 •		
X. Raciborski Józef				
PP. Skarzyński Erazm]				

PP. Bielecki Kasper	] z Zgrom. 4 okręg.
• Florkiewicz Kajet.	
• Szembek Hr. Józef	] 5
• Złowodzki Konrad	
• Krasuski Józef	] 6
X. Ligęziński Grzegorz	
P. Waligórski Kasper	

Delegowani z Senatu:

PP. Mieroszewski Jacek.

• Haller Józef.

Delegowani z Kapituły:

X. Janowski Mikołaj.

• Rozwadowski Antoni.

Delegowani z Uniwersytetu:

PP. Słotwiński Felix.

• Koisiewicz Ferdynand.

Delegowani Sędziowie Pokoju:

a) z miasta Krakowa:

PP. Like Wojciech, okręgu 1 M. Krakowa.

• Librowski Jan • 2 •

b) z okręgu:

PP. Konopka Tadeusz okręgu 5 Mogiła.

• Łącki Franciszek • 4 Chrzanów.

R Y S

STATYSTYCZNO - TOPOGRAFICZNY

Królestwa Krakowskiej.

RZECZPOSPOLITA KRAKOWSKA, winna początek swój traktatowi Wiedeńskiemu z dnia trzeciego Maja 1815 roku pomiędzy trzema wielkimi Mocarstwami Austryą, Rosyą i Prussami, podpisanemu w Wiedniu, który jej był polityczny pod opieką wzwyż rzeczonych Mocarstw zapewnił. Kraina ta, w jednej z najrozkoszniejszych okolic położona, inaczej WOLNEM, NIEPODLEGŁEM I ŚCIŚLE NEUTRALNEM MIASTEM KRAKOWEM I JEGO OKRĘGIEM nazwana, ma przeszło dwadzieścia mil kwadratowych powierzchni; graniczy na wschód i północ z Królestwem Polskiem, na południe z Galicyą Austryacką, na zachód z Szlązkiem Pruskim. — Lekko gorzysta, ma nader przyjemny i zdrowy klimat, jedynie

gorzystością śnieżnych Karpatów, zwłaszcza na wiosnę kiedy niekiedy oziębiany; rzeka Wisła upiększa ją i ułatwia komunikacyą z królestwem Polskiem, stanowiącą pomyślność jej mieszkańców pod względem handlu i przemysłu. Posiada obfitość zboża, węgli ziemnych, w kilkudziesiąt rodzajach marmuru, kamień ciosowy, cynk, hałun, owoce, najwyborniejsze ogrodowizny w całej Polsce, między innemi karczochy i ananasy Krakowskie słynące w dalekie strony; ma dostateczną ilość drzewa na opał i budowlę, pszczołniki wydające znaczną ilość miodu i wosku, ryby, zwierzynę, a szczególnie niem mało dzikiego ptactwa. Zabytek bydła, wedle tabelli statystycznój z roku 1850/51 okazał się następujący: ogierów sztuk 570, klaczy 5732, koni 4405, wołów do pracy 2609, krow 24,025, owiec 20,155, wieprzów i świń zważając na handel dosyć znaczny ze Słazkiem i Czechami przez wielu Mieszkańców tutejszych prowadzony, do 100,000 liczyć można.

W początkach założenia Rzpltej Krakowskiej, ludność jej ogólna, nie przechodziła 90,000 dusz, teraz zaś wedle tabelli statystycznój z roku 1850/51 wynosi 124,442 to jest w samój stolicy 52,890, a w okręgu

91,552; więc wzrost jęj w przeciągu lat ośmnastu, liczbę trzydziestu tysięcy przechodzi.

Gdy prawdziwe bogactwo każdego kraju, stanowią: rolnictwo, nauki, przemysł i handel, nie od rzeczy więc będzie wykazać tu spis statystyczny tych czterech klas mieszkańców, który w roku 1850/51 był następujący:

Kmieciów, których uposażenie zwłaszcza w dobrach Rządowych i Duchownych, dziś po większej części usamowolnionych, do bremu folwarkowi wyrównać może, było 628; półrolników, to jest połowę roli kmieciowej posiadających, 585; ówieró rolników 1114; rozmaitych okupników i zagrodników 10,907.

Tabella statystyczna roku 1850/51, nie licząc czeladzi i uczniów, wykazuje: aptekarzy 12, bankierów 4, białoskórników 7, blacharzy 11, bednarzów 66, czapników 71, czerwono-skórników 7, cukierników 15, chirurgów 22, cieśli 85, dystallatorów wódek i likierów 2, drukarzy w 4ch drukarniach krakowskich, to jest presserów i zetzerów, znajduje się przeszło 20; doktorów medycyny było w roku 1850/51 wedle tabelli statystycznej tylko 19, dziś przeszło 50 ich

liczą; farbierzów 9, fajki robiących 12, flakrów i furmanów 64, fabrykantów instrumentów muzycznych 8, (instrumentów chirurgicznych 2), fabrykantów karet i pojazdów 7, stron muzycznych 2, fabrykantów bławatnych 9 fabrykantów tytoniu i tabaki 21, gorzelników 28, jeometrów 4, garncarzów 189, gwoździarzy 4, guzikarz 1, grzebieniarzów 11, haftarzy 7, handlarzów rozmaitemi przedmiotami 260, jubilerów 10, introligatorów 52, kapeluszników 21, kotlarzów 8, księgarzów 10, kamieniarzów 24, kuśnierzów 48, kurdyboników 7, konwisarzy 2, kowalów 192, krawców 401, konowałów 2, krupników 53, kołodziejów 56, kupców bławatnych i galanteryjnych 65, hurtowników 20, sukiennych 18, korzennych 49, norymberskich i innych 558, winiarzów 54, modniarek 58, lakierników 8, malarzów 50, szpadników 5, mularzów 90, mosiężników 9, mączników 49, muzykantów 85, mydlarzów 27, młynarzów 125, miodziarzy 20, nauczycieli publicznych i prywatnych 186, metrów: muzyki 12, rysunków 6, tańca 5, jeździectwa 2, oberżystów 15, orgarmistrzów 5, papierników 5, perukarzy 6, przekupniów 925, passamoników 4, pieczętarzów 4, postrzygaczów 5, powroźników 17, piwowarów 22, piekarzów 205, puszkarzów

5, rzeźników 233, rybaków 16, rękawiczników 10, rymarzów 32, siodlarzów 12, szmuklerzów 26, ślusarzy 46, szyprów 9, snycerz 1, stelmachów 12, stolarzów 93, szewców 436, szczotkarzów 7, szklarzów 21, szlifierzów 5, sukienników 86, sług i służących 8467, szynkarzów 692, tandetników 77, tapicerów 6, tokarzów 28, traktyerów 11, wexlarzów 47, wyrobników 3672, złotników 33, zegarmistrzów 9.

Fabryki tutejszo-krajowe, równie jak wszelkie inne produkuje, wielkiego wprawdzie postępu dla natłoku towarów zagranicznych niemal za bezcen, uczynić niebyły w stanie; wszelako w porównaniu lat zeszłych, dosyć pocieszający wzrost co do niektórych przedmiotów okazują. W roku 1830/31 kopalnie rządowe w Jaworznie, wydały 128,663 korey węgla (korzec po 32 garnce); halunu centnarów 1794, cynku centnarów 8744. W prywatnych zakładach wyrobiono tytoniu do palenia 1914 centnarów, sukna 920 postawów, więcej o 319 niż w roku 1826, papieru 12,800 ryż, płótna łokci 21,090, sianu 1242 sztuk, skór różnych 9800, świec łojowych 36,326 funtów, woskowych 2000, wapna korey 31,309, cegły w cegielniach rządowych i prywatnych do 1,500,000 sztuk,

wódki garncy 152,504, piwa garncy 415,065
miodu 19,561, likierów 680. Fabrykanci
tutejsi trzewików damskich, po kilkadziesiąt
tysięcy par wyrabiają corocznie i wysyłają
większą część za granicę.

W roku 1826 znajdowało się budowli murowanych i drewnianych w całym kraju 15,998 kościołów 125, mostów murowanych 48, drewnianych 298; dziś liczba ta znacznie powiększoną została. Do najpiękniejszych budowli rządowych w stolicy, należą jatkі rzeźnicze, niedawno wystawione przy plan-tacyach za klasztorem XX. Dominikanów i wspaniały most kamienny na Stradomiu, tudzież drugi taki mniej wprawdzie okazały, ale równie porządny na Zwierzyńcu; w ogólności r. 1850 było już mostów murowanych 68. Pomiędzy wzwyż rzeczonymi budowlami i zakładami, znajduje się w całym kraju klasztorów płci obojęj 27, szpitalów 20, szkół głównych 3, przyglównych 2, parafialnych 51, pensyj męzkich 6, żeńskich 13, bank pobożny 1, młynów i wiatraków 97, browarow i gorzelni 67: domow zajezdnych 187.

Rząd krajowy jest w Senacie. Do roku 1855 najwyższa władza ta, składała się z Prezesa i dwunastu Senatorów, to jest sześciu dożywotnich i sześciu czasowych. Dziś

w skutku reorganizacyi z dnia 25 Marca 1853 r. przez Kommissyą Nadzwyczajną z ramienia Trzech Opiekunów Dworów zesłanych uskutecznił, Senat składa się z Prezesa jak dawniej co trzy lata obieralnego i ośmiu Senatorów. Prawo ulaskawienia i najwyższa policya (le haute police) jest przy Prezesie. Dostojność tę, sprawuje od dnia reorganizacyi JW. KASPER WIELOGŁOWSKI, Radzca Stanu Krolestwa Polskiego, były Prezes Kommissyi Wdztwa Krakowskiego, Kawaler orderów S. Anny i S. Stanisława pierwszej klasy, przez Trzy Opiekunów Dworów mianowany. Senat dzieli się na dwa Wydziały to jest: Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu, tudzież Wydział Spraw Wewnętrznych i Policyi. Przy każdym z tych Wydziałów, jest wyłączone archiwum i dziennik podawczy, procz tego zaś oddzielne biora są: Sekretaryat Jlny Senatu, Archiwum główne, Izba rachunkowa, Kassa główna, Kassa specyalna poborów, biuro Inspektora dochodów, Urząd konsumpcyjny, Urząd stepłowy, Administracya kopaln, Kassy rogatkowe, sądowe, policyjne, i t. d.

Inne Władze krajowe, wedle nowój organizacyi są: Dyrekcyja Policyi, Sady Pokoju, Sady Podsędkowskie, Trybunał I. Instancyi,

Sąd Appellacyjny czyli II. Instancyi i Sąd
Naywyższy czyli III. Instancyi.

Dochody publiczne składają się jak w każdym kraju z podatków stałych i niestałych, z kopaliń, z lasów rządowych, tudzież dzierżawy monopolium soli. Wedle ogólnego rachunku przychodów i rozchodów, od czasu utworzenia téj krainy, to jest od roku 1815/16 aż do roku 1851/52 zeszłorocznej Izbie Reprezentacyjnej podanego, ogólny dochód funduszu krajowego licząc w to pozostałości z roku na rok przechodzące, a uchylając grosze i denary był następujący :

w roku 1815/16	. . .	zlp.	398,619.
„ 1816/17	. . .	„	1,671,851.
„ 1817/18	. . .	„	1,820,746.
„ 1818/19	. . .	„	2,543,512.
„ 1819/20	. . .	„	1,944,515.
„ 1820/21	. . .	„	2,150,548.
„ 1821/22	. . .	„	2,119,019.
„ 1822/23	. . .	„	2,555,967.
„ 1823/24	. . .	„	2,483,820.
„ 1824/25	. . .	„	2,722,020.
„ 1825/26	. . .	„	2,762,910.
„ 1826/27	. . .	„	2,960,802.
„ 1827/28	. . .	„	3,037,753.

Zniesienie zlp. 28,935,664.

Przeniesienie zlp. 28,935,664.

---

w roku 1828f29	zlp.	5,095,825.
• 1829f30	•	5,555,799.
• 1850f51	•	5,268,204.
• 1851f52	•	5,257,441.

Dodając w to fundusz ro-
gatkowego i mostowego
za powyższe lata, razem
wzięty . . . . . 2,096,452.

Ogół dochodow . . . . . zlp. 44,005,565.

Żadne może z miast stołecznych, oprócz je-
dnej Warszawy, w stosunku swój zamożno-
ści nie przyszło w dzisiejszych czasach do
tego stopnia upiększenia co Kraków, do rze-
du lepiej zbudowanych zawsze liczony. —
Przez lat kilkadziesiąt, za przeszłych rządow
ciągle zaniedbywany, oddzielony od swoich
przedmieść zwałiskami starożytniej warowni,
otoczony po jeduiej stronie szczątkami obron-
nych wałow, wśród spadzistości, zamienio-
nych w nędzne pastwiska dla bydła, wyboje,
sapy napełnione zgniliznami zarażającami po-
wietrze, z drugiej, błotnistemi kałużami, pra-
wie żadnego niemające kanału, smutny obraz
upadku i spustoszenia wystawiał. Siedlisko
niegdyś Królów Polskich, będące świadkiem
i uczestnikiem tylu zdarzeń, zdawało się być

zostawione losowi owych miast starożytnych Grecyi, których ledwie imiona obijają się o pamięć ludzką.

Zaikło już dziś to smutne wyobrażenie o Krakowie. Przyozdobiony wewnątrz odnowieniem większej połowy swoich gmachów i budowli, wybrukowaniem ulic na których już i ciosowe chodniki zaczynają się rozszerzać, oczyszczony znaczną liczbą kanałów już zbudowanych i budujących się ciągle, otoczony do koła pięknymi plantacjami, zdaje się dziś iakoby stał w ogrodzie najprzyjemniejszym, i ktokolwiek od lat 12 niewidział tych wszystkich odmian, zapewne dziś przybywając do Krakowa, nie prędko wyjdzie z omamienia, patrząc na jego jakby czarodziejską łaską wskrzeszenie. Wiele jest w prawdzie miast tego samego niemal rzędu co Krakow w Niemczech, upięknionych plantacjami, lecz te po większej części drobnostką w porównaniu tutejszych, nazwać się mogą, tam bowiem wszystko prawie na małą, tu na wielką stworzone skalę, a tak żadne tego rzędu miasto nie może się poszczycić równą pięknoscią i obszernością spacerów, jak Krakow. Puściwszy się albowiem z ktoregokolwiek punktu, do koła miasta, nie wyłączając obwodu zamkowego, można odbyć przechadzkę, prze-

szło poł mili długą, wśród najpiękniejszych alei, topolami i kasztanami wysadzaną.

Dawniej oprócz Botanicznego, był tylko jeden ogród P. *Krzyżanowskiego* dla Publiczności otwarty, dziś nie licząc w to małych ogrodników podwieczorkowych i piwnych mamy na przedmieściu Piasek, ogród P. *Kremera*, drugi zaś przy ulubionym dla swych pamiątek Łobzowie, ogród *Benisza*. Są jeszcze inne ogrody uczęszczane w bliskości miasta, jako to: na Woli Justowskiej i na Czerwonym Prądniku; wesół Kapełanka za Wisłą; miejsca równie ze wszech względów przyjemne i powabne. Słowem, że Kraków przez wewnętrzne swe upiększenie i czarowną postać swoich okolic, do najweselszych, najzdrowszych i najprzyjemniejszych miast, policzonym być może.

Przystępując do wspomnienia niektórych kościołów i gmachów, celujących poważną okazałością starożytnych i wytwornością smaku nowszych czasów, trudno nie być najprzód zachwyconym na widok zamku dawnych Królów Polskich i kościoła katedralnego. Dwa te szanowne gmachy w jedność nierozzerwaną złączone, przy dzisiejszym upiększeniu plantacyami do koła, stały się miejscem najpowabniejszej przechadzki. —

Niepodobna opisać te czarodziejskie obrazy przyrodzenia rozrzucone do koła, jakie ztąd napawają oko przychodnia; kto by tu chciał prawdziwój użyć rokoszy z widoku tój cudnój panoramy, niech weźmie z sobą poemat Fr. Wężyka, pod napisem: *Okolice Krakowa*, a niełatwo z tych miejsc wyrwać się zdoła i bez zachwycenia duszy i serca, pewnie ztąd nieodeydzie.

Po katedralnym kościele na zamku, którego obszerniejszy opis, równie jak wszystkich innych zabytkow tutejszych starożytności, w powszechnie szanowném dziele: *Rys historyczny Krakowa*, przez Ambrożego Grabowskiego, znaleźć można. — Pierwsze miejsce zajmuje kościół Panny Maryi w Rynku głównym, niemający równego sobie wspaniałością architektury gotyckiej i ogromem w całej Polsce. Z wyższey wieży tój bazyliki, używać można pięknego równie widoku panoramy samegoż miasta Krakowa, i nikt jeszcze nie pożałował trudu, jakiego użyć potrzeba w dostaniu się na miejsce tego rzadkiego widowiska. W nowym smaku architektury włoskiej, godne są uwielbienia dwa kościoły, to jest: S. Piotra w Grodzkiej i S. Anny w ulicy tegoż nazwiska. Po tych dwóch gmachach, trzymają pierwszeń-

stwo starożytne kościoły: Dominikanów i Franciszkanów w samém mieście, tudzież Bożego Ciała i S. Katarzyny na Kazimierzu. Kraków jak wiadomo, liczył dawnieý do 70 kościołów, dziś jeszcze posiada ich z przedmieściami przeszło 40.

Pomiędzy gmachami publicznemi i prywatnemi, nayokazalszym jest zewnątrz gmach Rządowy na Stradomiu; po nim następują gmachy Akademickie przy ulicy S. Anny; z prywatnych zaś, godne są wspomnienia: pałac Wielopolskich przy ulicy Franciszkańskiej i tamże pałac Biskupów Krakowskich, pałac Spiski, pałac Potockich i Krzysztoforów w Rynku miasta.

W przeciągu ostatnich lat 10. większa część domów prywatnych w samém mieście gustownie i kosztownie odnowioną została. Pomiędzy temi, kilka jest tak urządzonych, iżby mogły być ozdobą pierwszych stolic europejskich.

Już i przedmieścia pod tym względem zaczynają ubiegać się o pierwszeństwo z środkiem miasta. Wspaniałe pałacyk letni Doktora Medycyny i Profesora Uniwersytetu Brodowicza przy staréy Wesoléy, do rzędu naygustowniejszych należy; na Piasku po-

wstało kilka kształtnych budowli; na Stradomiu wznosił się nowy gmach zajezdny o dwóch piętrach, który znacznie powiększył piękność tego miejsca, toż samo szczegółniéj o Kleparzu powiedzieć można; nakoniec przy plantacyach budowa niedokończonogo pałacyku Cypcera, iuż dziś przez nowego nabywcę wznowioną, obiecuje nową ozdobę plantacyom i przyjemne miejsce spożynku i rozrywki dla publiczności. Wszystkie iednakże tu wspomnione budowy, przewyższa swą pięknoscią, świeżo upięknione rowym pawilonem Observatorium Astronomiczne, na krańcu przedmieścia zwanego Wesoła położone, przy którym ogrod botaniczny, mający bydz w następnych latach podwoynie rozszerzonym przez zakupienie sąsiedzkiego ogrodu z domem murowanym, do naybogatszych zakładow tego rodzaju należy.

Krakow ma procz tego kilka pięknych oberży, między ktoremi co do swéj obszerności celuia gmachy: Hotel de Russie, P. Hilarego Meciszewskiego przy ulicy Floryańskiéj; Hotel du Roi de Hongrie, P. Macieja Knotza przy ulicy S. Jana, i Hotel de Dresde P. Lipińskiego w Rynku miasta, inne oberże są: pod Rożą na Stradomiu, w której restauracya Paolego uważana iest za nay-

pierwszą; pod Orłem przy bramie Floryańskięj w ulicy tegoż imienia; hotel P. Staniszewskiego i wiele innych po przedmieściach. Podróżny znajdzie zawsze w Krakowie taniść, wygody i bezpieczeństwo, i byleby sam zechciał szanować prawa pod których tu opieką osoba ięgo i własność są światem, nie dozna najmniejszego nieposzanowania dla własnych; albowiem takowe zabezpiecza mu Rząd, na niewzruszonych instytucyach oparty.

Sila zbroyna Rzplty Krakowskięj, składa się z korpusu Milicyi pieszcęj, oddziału policyinych żołnierzy i korpusu Zandarmow. Po wszystkich rogach, głownieyszych ulic, dzień i noc są na straży policyini żołnierze, którzy przestrzegają porządku, oraz patrole konne i piesze, wszyskie części miasta przez całą noc zwiędzają. Procz tego są ieszcze sroże nocni, dający równą bacność na wszyskie strony, tak dalece, że od utworzenia Rzplty, niebyło ieszcze przykłądu, aby w któręykolwiek części miasta, ósmielono się na iaką wielką i gwałtowną kradzież, lub też ażeby na przypadek pożaru, spieszay ratunek był kiedyżkolwiek zaniedbanym.

Kray Rzplty Krakowskięj składa się z trzech małych miasteczek: Chrzanowa, Nowęj gory i Trzebińi, tudzież 224 wsi. —

Większa część wsi do najpiękniejszych należy. Kto niezna zachwycających rozmaitością swoich czarownych położen i letnich pałacików lub Dworków: Alexandrowic, Alwerni, Balic, Bielán, Bobrku, Branic, Kościelnik, ulubionych najpiękniejszych Krzeszowic; wyżey już wspomnianego Łobzowa, Młoszowy, Mnikowa zwanego małym Oyco-wem pod względem malowniczego położenia, Mogiły, Mydlnik, Niegoszowic, Pisar, Ple-szowa, Poręby z pięknym ogrodem angielskim, Prądnika Czerwonego, Białego, Toń, Tenczynka, Woli Justowskiéy, Zielonek i wielu innych, tu jeśli chce prawdziwie malarzskimi nacieszyć się widokami, niechay w pogodną porę lata, przedsięwzięć tę małą podróż, a naczystszą roskoszą upoiony z niéy wroci.

Nazwiska wsiów procz wyżey wyliczonych porządkiem alfabetycznym, są następujące: Babice, Bączyn, Balin, Batowice, Beszcz, Bibice, Biénczyce, Bolechowice, Boleń, Bolencin, Bossutow, Brodło, Bronowice wielkie, Bronowice małe, Brzezic Narodowe, Brzezic Szlacheckie, Brzozówka, Brzósłkwina, Budzyn, Burow, Byczyna, Chalupki, Chel'm, Chel'mek, Cholerzyn, Chrosno, Cło, Czatkowice, Ciężkowice, Czerna, Czernichow (wies

duża i bogata); Czulice, Czulów, Czernichówek, Czyżyny, Czulówek, Czyżówka, Czarna wieś, sławna z ogrodowizn; Dąb, Dąbie, Dąbrowa Szlachecka, Dąbrowa Narodowa, Dębnik, Długoszyn, Dojazdów, Dubień, Dulowa, Dziekanowice, Filipowice, Frywald, Garlica murowana, Giebułtow, Głębinów, Głęboka, Gorka Trzebińska z kopalnią galmanu, Gorka Kościelnicka, Gorka Narodowa, Gorzów, Góry Luszowskie, Grembałów, Grojec, Gromnice, Grotowa, Grzegorzki, Gwoździec, Jankowice, Jaworzno (z kopalniami), Jeleń, Jeziorzany, Kamień, Kantorowice, Karniów, Karniowice, Kaszów, Kawiory, Katy, Kępa Russocka, Kleczów, Kłokoszyn, Kobylany, Kochanów, Koło Lipowickie, Kościelec, Kosmyszów, Krowodrza, Krzesławice, Krzysztoforzyce, Kuiawy, Kwaczała, Łaz, Łęg, Lgota, Libiąż mały, Libiąż wielki, Lipowice, Liszki, Lubocza, Luszowice, Łuczanowice, Mętków, Miękinia, Mirow, Mistrzowice, Młynka, Moczydło, Modlnica wielka, Modlnica mała, Morowica, Mysłachowice, Nieklucz, Nielepiec, Nieporacz, Nowa wieś Szlachecka, Nowa wieś Narodowa, Nowoiowa góra, Okleśnia, Olsza, Olszanica, Olszyny, Ostropele, Ostreżnica, Paczultowice, Pękowice, Piaski, Piekary, Piła, Płaza, Płoki (z kopalnią galmanu), Podłęże,

Podskalany, Pogorzyce, Połwsie, Przeciszewice, Prussy, Przeginia Duchowna, Przeginia Narodowa, Przégorzaly, Przyłasek Rusiecki, Przyłasek Wyciążki, Pisary, Raciborowice, Rączna, Radwanowice (osada szlachty drobnéy), Rakowice, Regulice, Rogow, Rozkochow, Rudawa, Rudno, Russocice, Rybna, Rząska Duchowna, Rząska Szlachecka, Ruszcza, Sanka południowa, Sanka północna, Scieiówice, Siedlee, Sierża, Smierdząca, Sowiarka, Stanisławice, Stefanow, Striów, Sulechów, Sułkowa, Szczakowa, Szczyglice, Troiadyn, Tomaszowice, Troianowice, Trzebionka, Ujazd, Wadór, Węgrzce, Węgrzynowice, Więckowice, Witkowice, Wola Filipowska, Wola Rossocka, Wodna, Wołowice, Wolica, Wroźenice, Wyciąże, Wygielzów, Wymysłów, Zabierzów, Zagacie, Zagorze, Zakamycze, Zalas, Zarki, Zary, Zastów, Zbik, Żelków, Zasławice, Zródła, Zwierzynice.

Na wszystkich traktach głównych pozakładane są drogi bite (chaussés), których spieszniejszego ukończenia tym śmielcéj spodziewać się można, że zeszłoroczna Izba Reprezentacyina, dotychczasowe szarwarki sprzężayne i pieszce, zamieniła na opłaty pieniężne, co

niezmiernie ułatwi tę ważną czynność. przy-
znaczny w kraju naszym obfitości kamienia.
Trakt pocztowy Warszawski, aż do samy
granicy Królestwa Polskiego, od dawna już
ukończony.

Odrodzona dziś Rzplta Krakowska, wspa-
niałomyślną troskliwością Trzech Najjaśniej-
szych Opiekunów Dworów, przy coraz
widoczniejszej działalności nowego swego
Rządu, pewną być może ustalenia piękny
dla siebie przyszłości.

BIBLIOTHECA
VNIV. IAGELL.
CRACOVENSIS